

Notulen Bestuur, Organisatie en Dienstverlening (BOD)

Datum: 13 september 2023, 15:30-18:45 uur
Plaats: VV-zaal Leiden
Verslag: Mevr. M. Brouwer, Vi.a.Vi Office Management

Voorzitter: Mevr. K. van Rooten (PvdA) Aanwezigen dagelijks bestuur (D&H): Dhr. R.A.M. van der Sande (dijkgraaf) Mevr. M.R. Verkleij-Lemmers (hoogheemraad) (CDA) Dhr. J.P. de Vries (hoogheemraad) (Agrarisch) Aanwezige VV-leden: Dhr. H. Hazenoot (BBB) Dhr. G.C.M. Maertens (BBB) Dhr. J.L. van Oeveren (VVD) Mevr. S.F. Jahan (VVD) Dhr. W.H.B. Van Dunné (PvdA) Dhr. J.A. de Ridder (PvdA) Mevr. S.U. Dewkalie (Water Natuurlijk) Mevr. W.J.M. Meiland (Water Natuurlijk)	Mevr. R.W. Mols (PvdD) Dhr. H.A.M. Koenders (PvdD) Mevr. D.J.M. Corbey (Natuurterreinen) Dhr. A. van Geest (AWP voor water, klimaat en natuur) Dhr. R.A. Roorda (CU-SGP) Dhr. A.H.J. van Strien (50PLUS) Dhr. J. van Pareren (JA21) Dhr. J.W.C. de Mooij (CDA) Afwezigen met afmelding: Dhr. A.D. Middag (Agrarisch) Dhr. A. Bakx (CDA) Overige aanwezigen: Mevr. E.M. Voogd (commissiesecretaris)
---	---

1. Opening, vaststelling agenda en mededelingen

De **voorzitter** opent de vergadering en heet alle aanwezigen van harte welkom bij de eerste vergadering van Bestuur, Organisatie en Dienstverlening van het nieuwe politieke jaar. Er zijn berichten van verhindering ontvangen van de heer Middag (Agrarisch) die geen vervanging heeft, de heer Bakx heeft zich afgemeld en hij wordt vervangen door de heer De Mooij (CDA). De heer De Mooij kan ongeveer een uur aanwezig zijn waarna hij de vergadering zal verlaten.

De heer De Mooij heeft het verzoek gedaan om de Zomerburap als laatste te behandelen.

De heer **De Mooij (CDA)** heeft de indruk dat de agendapunten 3.1 tot en met 3.3 zeer snel kunnen worden behandeld waarmee hij verwacht het grootste deel aanwezig te kunnen zijn om de heer Bakx adequaat te kunnen vervangen.

De **voorzitter** concludeert dat er geen bezwaren zijn om de Zomerburap als laatste te behandelen.

De agenda wordt gewijzigd vastgesteld.

De heer **De Vries** deelt mee dat het nieuwe belastingstelsel door de Tweede Kamer als niet-controversieel verklaard is. Dat betekent dat de besluitvorming hierover kan plaatsvinden, de Nota is inmiddels naar de minister teruggestuurd door de Raad van State. Daarmee zijn nog geen termijnen bekend waarop er besloten wordt, maar er is wel voortgang en daar is het College heel erg blij mee want de discussie is gevoerd en deze hoeft nu niet opnieuw gevoerd te worden.

De heer **Van der Sande** heeft een korte mededeling. Er is een verzoek gekomen om de VV, die gepland stond op 22 november op de dag van de Tweede Kamerverkiezingen, te verplaatsen naar 29 november. Hierop zijn

uitsluitend positieve reacties gekomen. Daarop dan de mededeling dat deze verenigde vergadering op 29 november zal plaatsvinden. Aansluitend vindt het Hensdiner plaats onder leiding van hoogheemraad De Vries. De **voorzitter** doet een organisatorische mededeling. Er staan flessen water op tafel. Afgelopen week is een waterleiding geraakt bij werkzaamheden rond het gebouw en het water uit de kraan is tot en met vrijdag 15 september niet te drinken. Dat geldt eveneens voor het koude water uit de koffieautomaat. De leden kunnen zich bedienen van water uit de flessen die op de tafel staan.

1.1. Benoeming plaatsvervangend voorzitter commissie BOD

De **voorzitter** stelt mevrouw Mols (PvdD) voor als kandidaat. Na inventarisatie heeft geen andere kandidaat zich gemeld waarmee mevrouw Mols per acclamatie tot plaatsvervangend voorzitter wordt benoemd.

Er wordt geapplaudisseerd.

2. Spreekrecht

Er hebben zich geen sprekers aangemeld.

3. VV-BESLUITVORMINGSNOTA'S

3.1 Rekenkamerrapport Grip op informatieveiligheid

De **voorzitter** introduceert de leden van de Rekenkamercommissie, voorzitter de heer Patrick Pieters en mevrouw Claudine Garama. Er zal een presentatie gegeven worden door onderzoeker Rianne Zivali – de Kievit van onderzoeksonderzoeksbureau Berenschot en verzocht wordt vragen te stellen na afloop van de presentatie.

De heer **Pieters** geeft een korte introductie van het rapport over het onderzoek naar informatieveiligheid. Het betreft een onderzoek dat uitgevoerd is in opdracht van de Rekenkamercommissie door onderzoeksonderzoeksbureau Berenschot. Dit is door de Rekenkamercommissie geïnitieerd op basis van een lijst met onderwerpen van henzelf en de groslijst die is opgehaald bij de VV, maar ook bij de organisatie alsmede bij andere waterschappen. Het onderzoeksvoorstel is gespiegeld met de organisatie. Resultaten worden gepresenteerd door mevrouw Rianne Zivali – de Kievit van onderzoeksonderzoeksbureau Berenschot. Er is ruimte voor vragen aan haar of aan de Rekenkamercommissie.

Mevrouw **Zivali-de Kievit** stelt zich voor als senior adviseur informatieveiligheid en privacy bij onderzoeksonderzoeksbureau Berenschot. De hoofdvraag van het onderzoek is *'is het bestuur van het hoogheemraadschap van Rijnland in control ten aanzien van informatieveiligheid?'* Daarbij zijn een viertal vragen aan de orde gekomen: organisatorische inrichting, PDCA (Plan, Do, Check, Act), risicomanagement en rapportage. In dat kader is vooral gekeken naar het samenspel Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur en ambtelijke organisatie als het gaat om informatieveiligheid. Het gaat nadrukkelijk niet om het onderzoek naar beheersmaatregelen, die in de organisatie al dan niet genomen zijn. Het gaat om de wijze waarop de 3 lagen met elkaar besluiten over informatieveiligheid en zorgen voor beheersing op dit onderwerp. Het onderzoek is uitgevoerd in de periode van november 2022 tot en met maart 2023. Daarbij zijn een aantal documenten opgevraagd bij de organisatie en deze zijn bestudeerd. Er zijn interviews gehouden (bij de ambtelijke organisatie, bij het dagelijks bestuur en bij het algemeen bestuur. Hieruit is een analyse voortgekomen en is aanvullende documentatie opgevraagd. Dit heeft geleid tot de rapportage. Zij presenteert een aantal bevindingen uit het onderzoek en specifiek de bevindingen die hebben geleid tot conclusies en aanbevelingen.

Organisatorische inrichting – de ambtelijke organisatie is in beweging; er vindt een digitale transformatie plaats en dat betekent dat er veel gebeurd op dit moment. De organisatie is ingericht volgens het model 'Three Lines of Defense'. Dit model helpt in de beheersing van risico's en dat houdt in dat het lijnmanagement primair verantwoordelijk is voor het onderwerp. In de tweede lijn vindt controle plaats en in de derde lijn wordt dit nog eens getoetst door een auditor. Deze bevinding moet gezien worden als positief omdat er een model is ingericht ter beheersing. Vanuit het bestuur bestaat veel vertrouwen in de ambtelijke organisatie, ook in de adviezen over de richting die er moet komen. Dat vertaalt zich in een dagelijks bestuur dat vooral ambities formuleert en een algemeen bestuur dat vooral de koers bevestigt. Hieruit volgt de bevinding dat informatiebeveiliging door de organisatie nadrukkelijk als randvoorwaardelijk wordt beschouwd. Alle lagen zijn van belang en het wordt dan ook gezien als iets wat aandacht moet krijgen.

Rapportages – hierover valt op te merken dat er geen structurele risicorapportage is aangetroffen, maar veel vindt op informele basis plaats. Dat betekent dat in de ambtelijke organisatie vooral informeel gestuurd wordt op de rapportages.

Risicomanagement – er is gezien dat risicomanagement impliciet vooral op bestuurlijk niveau aanwezig is. Veel onderwerpen hebben over het algemeen een vorm van risico in zich en dat geldt zeker ook voor het onderwerp informatiebeveiliging. Risicomanagement is niet altijd overal expliciet aan de orde. Dat is logisch omdat het ook niet door middel van rapportages aan de orde komt, waardoor het gesprek hierover niet altijd plaatsvindt.

Binnen de ambtelijke organisatie – op tactisch/operationeel gebied – is een heel goede inbedding van risicomanagement aan de orde. Dat betekent dat risicomanagement in de gehele organisatie wordt meegenomen in de acties die worden bepaald. Dit veronderstelt een belangrijke mate van beheersing.

PDCA-cyclus – het algemeen bestuur is vooral betrokken bij de planfase en is in mindere mate betrokken bij de check/act-fase van projecten. Er is geen directe rol voor de VV om te beoordelen wat er daadwerkelijk gebeurt. Bij het dagelijks bestuur ligt hier iets meer de nadruk op, maar ook daar ligt de nadruk vooral op ambitiebepaling. Tenslotte is gezien dat de ambtelijke organisatie aan het groeien is in volwassenheid. In de afgelopen jaren zijn flinke stappen gezet; er is een CISO aangesteld, een mooie stap in de richting van het creëren van informatieveiligheid.

Op basis van de bevindingen is de conclusie *“het bestuur is in de afgelopen jaren meer in control gekomen en zal door een sterkere inbedding van risicomanagement in rapportages en besluitvorming en een nadrukkelijker invulling van de controlerende taak de komende jaren beter in staat komen om in control te zijn”*.

Met andere woorden; de organisatie is in beweging, er worden veel goede stappen gezet, de juiste koers is ingezet maar de organisatie is er nog niet. Er zullen nog stappen gezet moeten worden, maar veel verandering is ingezet en daar mag belang aan worden gehecht.

Op dit moment zijn de belangrijkste aanbevelingen; iedereen moet begrijpen wat het belang is van informatiebeveiliging. Dat vraagt geen diepgaande kennis, maar het vraagt wel besef (ook bij de VV) hoe gestuurd kan worden op risico's en daarmee is de aanbeveling om de kennis van de VV op dit onderwerp te vergroten. Dat kan in een awareness sessie. Om de kennis te vergroten valt nog te winnen op het gebied van rapportages. Ondanks dat dit onder de aandacht is, helpen rapportages bij uitstek om te sturen en het helpt de ambtelijke organisatie om richting te krijgen. De organisatie is in beweging en de belangrijkste aanbeveling is dan ook vast te houden aan de ingezette koers. Dat betekent dat er in de komende periode goede stappen gezet worden om in control te komen.

De heer **Hazenoot** (BBB) heeft het rapport met belangstelling gelezen. Hij is verheugd te lezen dat een van de conclusies is dat er geen directe verbetering nodig is. Hij blijft het onderwerp bijzonder vinden en met name de conclusie dat de VV in de planfase mee moet doen, de groei richting volwassenheid. Hij vindt het lastig. Hij had heel graag wat meer handen en voeten gekregen wat de ideeën zijn van onderzoeks- en onderzoeksbureau Berenschot. Onder verwijzing naar het jaarlijks accountantsrapport en in de burap leest hij dat er eveneens een rapport komt van het Waterschapshuis over informatiebeveiliging. Hij vraagt dan ook concreet hoe de VV in control kan komen.

Mevrouw **Jahan** (VVD) refereert aan de mate van volwassenheid. Waar moet zij aan denken? In welke groep zou het waterschap spreekwoordelijk thuishoren? Is dat een groep op de basisschool? Of op de middelbare school? Of op de universiteit? Met andere woorden; in hoeverre is Rijnland in control?

De heer **De Ridder** (PvdA) heeft een vergelijkbare vraag. Hij vindt het onderwerp belangwekkend en het is goed dat de Rekenkamercommissie dit heeft opgepakt. Hij meent dat alertheid erg nodig is op dit onderwerp. Het kan zomaar zijn dat er een miljoenenclaim ligt van hackers, reden waarom het risico, zeker bij de VV, bekend is. Zijn vraag is welke kennis nodig is bij de VV. Als hij kennis heeft van het informatiebeveiligingsbeleid dan is dat heel protocollair en er moeten veel dingen binnen de organisatie worden afgevinkt. Hij vraagt zich daarom af of de VV dat allemaal moet weten; hooguit hoeveel vinkjes zijn afgewerkt.

In het rapport wordt genoemd dat concrete problemen in de operationele sfeer niet helpt. Hij is van mening dat de effectiviteit van het informatiebeveiligingsbeleid vooral het ontbreken van incidenten is. Door de VVD zijn technische vragen gesteld over de mate waarin dergelijke incidenten voorkomen. En hij meent dat dit relevant is. Daarom de vraag over de passage waarom er minder relevantie wordt toegekend aan de incidenten / concrete problemen.

Daarbij een laatste vraag en dat is, in zijn optiek, een complicerende factor met betrekking tot het aansturen binnen dit samenwerkingsverband met een ander waterschap. Wat betekent dit voor de rol van de VV en het dagelijks bestuur? Dit komt verder niet in het rapport voor als een probleem.

De heer **Koenders** (PvdD) heeft met belangstelling kennis genomen van het rapport. Hij dankt voor het onderzoek. Hij sluit zich aan bij de vragen die gesteld zijn. Daarbij weet hij uit ervaring dat informatieveiligheid twee componenten in zich heeft; een technische component en een menselijke component. Hij zou graag een splitsing van de beide componenten willen terugzien. De menselijke component is simpel; daarbij gaat het om de mate van volwassenheid van mensen en of iemand op een phishing-e-mail klikt of de wachtwoorden op briefjes noteert. Hij zou daar graag meer over willen weten.

Mevrouw **Corbey** (Natuurterreinen) dankt voor de presentatie. Zij vraagt zich af of er niet teveel van de VV verwacht wordt. De kerntaak van Rijnland is 'schoon water, droge voeten'. De VV heeft de focus gericht op de kerntaken en de daarvoor controlerende en taakstellende taken te vervullen. Om dat te kunnen doen zijn er randvoorwaarden; het is randvoorwaardelijk dat er mensen werken bij Rijnland, dat Rijnland een goed personeelsbeleid heeft. Zij is van mening dat informatieveiligheid en ICT-veiligheid enorm belangrijk zijn. Dat wil niet zeggen dat de VV hiervan meer kennis moet hebben. Zij zou dan ook willen vasthouden aan de rolverdeling tussen de VV enerzijds en D&H anderzijds. Er is een dagelijks bestuur dat zich hierin verdiept, zich bezighoudt met ICT en met personeelsbeleid. Dat hoeft de VV niet te doen. Het is voor de VV vele malen belangrijker om zich met de primaire taken te bemoeien. En natuurlijk wil de VV het horen wanneer dingen misgegaan zijn of wanneer dreiging van de veiligheid is gesignaleerd. Maar wat haar betreft is er vertrouwen in het dagelijks bestuur en de zaken die aan hen worden overgelaten.

Mevrouw **Meiland** (Water Natuurlijk) dankt voor de heldere rapportage. Zij waardeert de management letter met een kort en bondige weergave van de inhoud. Zij vindt het goed dat in het rapport wordt ingezet op bewustzijn als sleutel om in control te komen maar ook te blijven.

Haar vraag is of Rijnland ook een jaarlijkse IT-audit uitvoert? En zou deze rapportage dan niet binnen die IT-audit thuishoren. Indien er geen IT-audit is wil zij weten wat de reden is dat deze er niet is.

Voor zowel de staf als de VV vraagt zij hoe Rijnland concreet invulling gaat geven aan dit bewustzijn. Overigens wil zij vermelden dat in de management samenvatting staat dat geconstateerde verbeterpunten veelal door de organisatie zelf zijn gesignaleerd en dat in veel gevallen de weg naar verbetering reeds is ingeslagen. Zij wil dan ook haar complimenten uiten richting de organisatie, dat zij dit bewustzijn hebben en hiermee voortvarend aan de slag zijn gegaan.

De heer **Van Geest** (AWP) vindt de titel van het rapport al veelzeggend; Grip op informatieveiligheid. Daaruit zijn 2 begrippen te herleiden namelijk 'grip' en 'informatieveiligheid'. Het rapport lezende meent hij dat het met 'grip' wel meevalt. Organisatorisch zijn een aantal zaken goed op orde. Ten aanzien van informatieveiligheid ziet hij een aantal zaken die absoluut moeten worden verbeterd. Dan gaat het, zoals geconstateerd door onderzoeksbureau Berenschot, om de betrokkenheid van het bestuur dat aan de matige kant is. Er is meer uitleg nodig waarover informatieveiligheid gaat. Hij acht het verstandig dat het College hierover een aparte beleids sessie belegt. Wat goed gedaan is, is leiderschap en executie benoemen. Wie is verantwoordelijk en wie moet handelen in gevallen dat er echt iets aan de hand is? Dit ziet hij als een van de zaken die er in positieve zin uitspringen. Hij vindt voorts de gegevens en analyses in het rapport helder. Maar de deelname van alle belanghebbenden kan nog wel worden verbeterd en dat heeft ook te maken met of iedereen zich voldoende bewust is van waar dit over gaat. Kortom, zou kort aangegeven kunnen worden waar, naar de mening van onderzoeksbureau Berenschot, de prioriteiten moeten liggen waar Rijnland en de VV iets aan moeten doen?

De heer **Roorda** (CU-SGP) refereert aan het onderzoek en specifiek de twee hoofdvragen en 2 deelvragen. Het valt hem op dat dit gesloten vragen zijn. Hij heeft in het rapport gezocht naar de antwoorden op de twee deelvragen. Die antwoorden zijn moeilijk te vinden en hij verzoekt dan ook de beantwoording ervan alsnog te geven.

De heer **Van Pareren** (JA21) vindt het een prachtig rapport. Hij wil aansluiten bij de heer Hazenoot, omdat hij de doelstelling ervan niet geheel begrijpt. Hij heeft twijfel of het nu gaat om grip op informatievoorziening of grip op informatieveiligheid? In zijn beleving is de vraag over ICT-veiligheid, hackers, een zaak van de ICT-afdeling en niet van de VV. De betreffende hoogheemraad die verantwoordelijk is voor de ICT-afdeling wordt op de hoogte gesteld indien er zich veiligheidsproblemen voordoen. Daar kan de VV een rapportage over ontvangen. Hij meent dat het te ver gaat als de VV of enkele leden van de VV de materie moet gaan leren. Hij is nieuwsgierig waarom onderzoeksbureau Berenschot dat anders ziet.

De heer **Van Strien** (50PLUS) dankt voor de duidelijke presentatie met aanbevelingen die goed op hem over komen. Hij vindt dat het goed is dat VV-leden de kennis vergroten. Hij onderschrijft ook de aanbeveling om rapportages te verbeteren op tactisch en strategisch niveau. En uiteraard steunt hij de aanbeveling om vast te houden aan de ingezette koers, die wat hem betreft zekerheid biedt.

In de burap is geconstateerd dat er mogelijk een probleem is in de personeelsvoorziening op een bepaalde afdeling. Zijn vraag is of er meer van dit soort zaken zijn geconstateerd? En hoe kan dit orgaan hier financieel uitkomen? Is daar veel voor nodig?

Mevrouw **Zivali-de Kievit** dankt voor de reacties en de vragen. Er zijn een aantal vragen gesteld hoe de VV hieraan handen en voeten kan geven. Zij acht het in dat kader van belang om het verschil tussen een audit en dit onderzoek toe te lichten. Een jaarlijks IT onderzoek of audit is echt bedoeld om in de operatie te kijken of de juiste maatregelen worden genomen. Daar is nu expliciet niet naar gekeken. Er is gekeken naar de 3 bestuurslagen. Hoe hebben die 3 lagen grip op de informatieveiligheid. En vanuit die sturingsvraag komt de aanbeveling om de ambtelijke organisatie te ondersteunen in de uitvoering van het werk door daar meer op te sturen.

Met betrekking tot de vraag over volwassenheid; binnen informatieveiligheid is het een standaard om het maturity model te beoordelen. De ambitie van het hoogheemraadschap van Rijnland is, gelijk aan alle waterschappen in Nederland, om op het normenkader van informatieveiligheid op niveau 4 te komen. Daar zit het hoogheemraadschap van Rijnland nog niet. Dat is ook uit een audit naar voren gekomen. Daar worden wel stappen in gezet en dat is die groei naar volwassenheid waaraan het rapport refereert. Vanuit een ad hoc situatie rondom informatieveiligheid wordt toegewerkt naar een organisatie die ook proactief om kan gaan met informatieveiligheid.

Er waren een aantal vragen over de kennis die nog nodig is en wat zou hieraan kunnen worden gedaan. Daarop wil zij de boodschap meegeven dat, om te sturen op informatieveiligheid, de organisatie de juiste dingen doet. Het dagelijks bestuur maar ook het algemeen bestuur zijn bekend met de beginselen. Van het dagelijks bestuur mag daarin meer kennis verwacht worden. Voor de VV en voor de uitvoering van de controlerende taak zijn enigszins handvatten nodig welke vragen gesteld kunnen worden. Een sessie van een uur waarin de VV wordt meegenomen in de beginselen waarnaar gekeken moet worden zou al voldoende kunnen zijn. Dat zijn beschikbaarheid, vertrouwelijkheid en integriteit. Dergelijke aspecten van informatieveiligheid en de daarbij gestelde juiste vragen helpt de ambtelijke organisatie om de juiste acties te kunnen ondernemen. In antwoord op de vragen van mevrouw Corbey en de heer van Pareren zegt zij dat informatieveiligheid randvoorwaardelijk is; de dreigingen nemen steeds meer toe en voor de kerntaak is het van groot belang dat informatieveiligheid op de agenda staat. Dat geeft vertrouwen dat de ambtelijke organisatie de juiste maatregelen treft.

Mevrouw **Corbey** (Natuurterreinen) wil een duidelijk onderscheid maken tussen het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. Zij is het eens dat het dagelijks bestuur de kennis moet hebben en moet weten hoe het staat met de informatieveiligheid. Voor het algemeen bestuur vindt zij het minder noodzakelijk. En zij voelt ook de overtuiging niet dat dat anders hoeft te zijn. Zij meent met een gerust hart dit onderwerp over te kunnen laten aan het dagelijks bestuur. Het zijn niet de kerntaken, maar randvoorwaardelijke aspecten zoals er meer zijn.

Mevrouw **Zivali-de Kievit** ziet een groot gat tussen er niet over spreken en er continu over in gesprek zijn. Zij is ervan overtuigd dat het algemeen bestuur op een groot aantal zaken meekijkt of meedenkt, die feitelijk randvoorwaardelijk zijn. Dit zijn allemaal zaken die zorgen voor de kerntaak van de organisatie. In de praktijk ziet zij dat zolang het goed gaat, iedereen het prima vindt dat het dagelijks bestuur zich hiermee bezig houdt. Totdat het misgaat en dan wordt vaak opgemerkt 'waarom waren we hier niet van op de hoogte?' Hier zal een middenweg in gevonden moeten worden. Het kan niet zo zijn dat in elk detail meegekeken wordt. Daarvoor is de ambtelijke organisatie, het dagelijks bestuur doet hierop de goede afstemming. Persoonlijk meent zij dat het belangrijk is om de juiste vragen te stellen op het moment dat dreigingen toenemen. Er moet begrip zijn voor de ondernomen handelingen en daarbij moet beoordeeld kunnen worden of die maatregelen passen bij het niveau wat het algemeen bestuur wenst.

Mevrouw **Verkleij-Lemmers** licht de reactie van het College toe. Er was een vraag over IT-audits; er wordt 2-jaarlijks een externe, onafhankelijke audit gedaan en door Rijnland zelf wordt tussentijds een audit gedaan. Daarnaast kijkt de accountant jaarlijks of Rijnland in *control* is. Over het volwassenheidsniveau deelt zij mee dat nog geen enkel waterschap op niveau 4 zit. Op dit moment wordt een audit uitgevoerd en de voorlopige resultaten tonen aan dat op dit moment niveau 3 plus is bereikt. Er wordt gewerkt volgens de ingezette koers, dus richting niveau 4.

Wat betreft de aanbeveling om binnen 6 maanden een kennissessie over de basisregels te organiseren over informatieveiligheid wordt hieraan gewerkt en deze wordt gepland (**toezegging**).

Tweede termijn

De heer **De Ridder** (PvdA) vraagt, naar aanleiding van de discussie met mevrouw Corbey, welke kennis precies nodig is. Het is handig wanneer het College hierover een visie formuleert in plaats van met de onderzoekers hierover in discussie te gaan. Hij vraagt zich af welke aansturmingsmogelijkheden de VV moet hebben.

Mevrouw **Verkleij-Lemmers** stelt voor om te kijken naar de behoefte van de VV en wat gedeeld wordt over datgene waaraan gewerkt wordt.

De heer **Hazenoot** (BBB) denkt dat de verwarring van het rapport ook voortkomt uit het feit dat bovenin het rapport staat 'informatieveiligheid' en het lijkt zich nu toe te spitsen op informatiebeveiliging. Ook in de vragen wordt de terminologie door elkaar heen gebruikt en hij ziet niet het nut of de noodzaak om in de rapportages aan de VV deze aspecten mee te nemen. Hij adviseert daartoe het rapport nog eens goed door te nemen en te bezien wanneer welke term wordt gebruikt.

De heer **Van Geest** (AWP) heeft dezelfde vraag als de heer Hazenoot over informatieveiligheid en informatiebeveiliging aangezien dit twee totaal verschillende zaken zijn die goed uit elkaar gehouden moeten worden. Hij is verrast door het antwoord van de portefeuillehouder, die zegt dat geconstateerd is dat Rijnland al over niveau 3 heen is en op weg naar niveau 4 is. Dat is een heel positief bericht! Als Rijnland echt al zover is, zijn er grote stappen gezet. Hij zou graag meer toelichting hebben op de grote stappen die zijn gezet en hoe dat gemeten is volgens de daarvoor geldende methodiek. Voorts is hij verheugd over de te organiseren kennissessie.

De heer **Roorda** (CU-SGP) heeft nog geen antwoord gekregen op zijn vraag, hoewel hij uit de discussie de antwoorden wel heeft gedistilleerd. Op basis van het antwoord van de portefeuillehouder hoort bij niveau 3 PDCA in bedrijf. Zijn vraag daarop is of het bij elk van de 3 bestuurslagen duidelijk is waar de bevoegdheden liggen en horende de discussie meent hij dat hier nog wel een vraagteken bij gesteld kan worden.

Mevrouw **Jahan** (VVD) refereert aan niveau 3, dat betekent dat Rijnland reactief bezig is. Haar vraag daarop is wat er gaat gebeuren als Rijnland gehackt wordt. Zij ervaart verwarring wat betreft beveiliging en veiligheid wat in haar optiek synoniemen zijn. Zij vindt het belangrijk te weten wat er gebeurt als Rijnland gehackt wordt en als VV-lid is het goed om daar kennis van te nemen.

De **voorzitter** concludeert dat dit onderwerp erg leeft. De portefeuillehouder heeft een kennissessie aangekondigd en zij zou de VV willen verzoeken dergelijke vragen voor deze sessie te bewaren. Zij hoort graag urgente vragen die betrekking hebben op dit onderzoek en daarmee nu opportuun zijn.

Mevrouw **Meiland** (Water Natuurlijk) refereert aan de tweejaarlijkse audit, die de portefeuillehouder noemde. Zij veronderstelt dat er meerdere audits zijn in de organisatie en haar vraag is of dit een ICT-audit betreft.

Mevrouw **Verkleij-Lemmers** bevestigt dat het gaat om een ICT-audit. De resultaten van de audit, die nu uitgevoerd wordt, zijn begin volgend jaar beschikbaar voor de VV. En in antwoord op de vraag van mevrouw Jahan deelt zij mee dat 24/7 gemonitord wordt op hacks.

Mevrouw **Meiland** (Water Natuurlijk) refereert aan de tweejaarlijkse audits en in hoeverre dat voldoende is gezien de grote veranderingen in de wereld en de toename van dreigingen.

Mevrouw **Verkleij-Lemmers** antwoordt dat juist daarom jaarlijks een interne audit wordt uitgevoerd.

De **voorzitter** beëindigt de beraadslagingen over het rapport. Zij concludeert dat er mogelijk nog discussie nodig is wat betreft de aanbevelingen in het rapport. Kan het rapport naar de VV doorgeleid worden als besprekingsstuk of als hamerstuk?

De heer **Hazenoot** (BBB) meent dat het als besprekingsstuk moet worden geagendeerd. Mogelijk kan een samenvatting gemaakt worden van de kernpunten die vandaag naar voren zijn gebracht opdat de hele discussie niet opnieuw hoeft te worden gevoerd.

Mevrouw **Verkleij-Lemmers** concludeert dat er 2 vragen gesteld zijn die bespreking behoeven; de eerste vraag betreft de groei in volwassenheid en de tweede vraag is betere inbedding van het risicomanagement. De organisatie werkt hier heel hard aan. Wat betreft een beter inzicht en kennisversterking van bestuurders betreffende informatie wordt aan tegemoet gekomen door middel van een kennissessie. Het komt haar voor dat hierover voldoende besproken is.

De heer **Hazenoot** (BBB) vraagt of hier ook verplichtingen aan gehangen worden.

De heer **De Ridder** (PvdA) kijkt naar de aanbevelingen en ziet ruimte voor discussie wat betreft de betekenis van het vergroten van kennis en wat betekent het verbeteren van rapportages. Als het College komt met een uitwerking van de aanbevelingen en vasthoudt aan de ingezette koers dan meent hij dat niets het accepteren van de aanbevelingen in de weg staat.

De heer **Roorda** (CU-SGP) maakt een vergelijkbare opmerking. Hij heeft gezien dat het College de aanbevelingen heeft overgenomen en wat hem betreft is de status dat hij met belangstelling afwacht wat er voortkomt uit de aanbevelingen.

De heer **Van Pareren** (JA21) heeft steun voor de opmerking van de heer Hazenoot. Het onderwerp is hier in de VV ter sprake gebracht en het is niet uitgewerkt. Het is een belangrijk onderwerp en daarom meent hij dat de aandacht van de VV hiervoor van belang is.

Mevrouw **Corbey** (Natuurterreinen) wil, in lijn met haar eerdere inbreng, voorstellen om dit helemaal niet te agenderen voor de VV. Zij zou het onderwerp aan het College willen laten en afwachten waarmee het College komt. Indien het College het nodig vindt om de kennis van de VV te vergroten dan hoort zij dat graag. Zij heeft niet de behoefte om dit te bespreken in de VV.

De **voorzitter** constateert gemengde reacties. Er zijn twee VV-leden die dit rapport wel graag als besprekingsstuk geagendeerd zien in de VV. Daarbij noteert zij de toezegging van de portefeuillehouder dat de VV een aparte awareness sessie krijgt over dit onderwerp. Zij dankt mevrouw Zivali-de Kievit voor de presentatie.

3.2. Rekenkamerbrief Bestuursondersteuning

De **voorzitter** verzoekt de voorzitter van de Rekenkamercommissie, de heer Pieters, een korte inleiding te geven.

De heer **Pieters** licht toe dat de Rekenkamercommissie heeft meegedaan aan een doe-mee onderzoek georganiseerd door de NVRR (Nederlandse Vereniging van Rekenkamercommissies). Het idee ervan is dat met een groot aantal partijen dezelfde vragen wordt doorgenomen. Het onderwerp van dit onderzoek was de staat van de volksvertegenwoordiging in het decentraal bestuur. Als Rekenkamercommissie was nooit eerder aan zo'n onderzoek meegedaan en dat betekent dat het ook een soort testcase was om te kijken of dit werkt. Met de vorige VV is besproken wat zij hiervan vonden, dat kan teruggelezen worden in de brief. Gebleken is dat een vorm als deze voor de Rekenkamercommissie soms wel en soms niet bruikbaar is. Eigen onderzoek is meer specifiek gericht op de organisatie en de vragen die de Rekenkamercommissie heeft. Een doe-mee onderzoek heeft minder invloed en er moet meegedaan worden met de rest, reden waarom er nog een slag overheen is gedaan met de vorige VV. De bevindingen zijn te lezen in de rekenkamerbrief die ter kennisgeving is gestuurd. Hij is aanwezig om vragen te beantwoorden.

De heer **Roorda** (CU-SGP) meent dat het een goed onderwerp is en hij is blij om deze input langs deze lijn te ontvangen. Het is jammer dat slechts 6 waterschappen hebben meegedaan en daarmee de uitkomsten eigenlijk niet representatief zijn. De waterschappen zijn wel speciaal binnen het decentraal bestuur, omdat zij monistisch zijn. Zijn vraag is dan ook gericht aan de dijkgraaf en of dit een onderwerp is om bij de Unie van Waterschappen te agenderen.

De heer **Van Oeveren** (VVD) wil bezwaar maken tegen de stelling dat waterschappen monistisch zijn. Naar de wet zijn ze dat wel, maar het waterschap Delfland heeft een griffier en indien de Provincie daarmee instemt kan een duaal stelsel worden ingevoerd. Dat betekent dat de stelling 'we zijn monistisch en er is geen griffie' niet helemaal recht doet aan de situatie bij een aantal waterschappen.

Er wordt gezegd dat er voldoende ondersteuning is, maar gelet op de verdergaande politisering zou de ondersteuning op een gegeven moment moeten worden uitgebreid. Met verwijzing naar de brief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 4 september jl. waarin nadrukkelijk wordt aangegeven dat decentrale overheden handelingsverlegenheid hebben waar het gaat over de eigen ondersteuning. Reden waarom hij wil pleiten voor een herijking over bijvoorbeeld een jaar om te bezien hoe dan gedacht wordt over de behoefte aan ondersteuning. Overigens is dit op geen enkele manier een oordeel over de huidige ondersteuning waarvoor hij niets dan lof heeft.

De heer **Van der Sande** antwoordt dat niet de waterschappen speciaal zijn, maar ieder waterschap op zich is speciaal. In vele vormen laten waterschappen zich ambtelijk ondersteunen. Focussend op Rijnland meent hij dat een terechte tevredenheid is over de ambtelijke ondersteuning. Een van de stelregels is dat wat de een vraagt, iedereen daarop het antwoord mag weten. Belangrijk is dat hij in alle landelijke gremia, waaronder de Unie van Waterschappen aandacht wil vragen voor het feit dat een democratie een fundament is van de bestuursvorm. Ook of misschien wel juist het waterschap speelt daarin een belangrijke rol. Dat betekent dat de volksvertegenwoordigers goed bediend moeten worden. De vergoeding, de ondersteuning, zowel waar het gaat om politieke organisaties bij verkiezingen, als het gaat om fractieondersteuning. Daarmee is hij altijd op pad gegaan en daar blijft hij ook mee op pad gaan binnen de gremia die daarvoor zijn, zoals de Unie van Waterschappen. Het is aan de commissie om te oordelen, zoals in de brief wordt aangegeven. Gelukkig is hier sprake van een groep die kijkt hoe zij worden ondersteund. Het is belangrijk om daarover te oordelen en de vraag die daarbij gaat is of meer ondersteuning dan beter is. Die vraag ligt deels bij de VV en de commissies.

De heer **Van Pareren** (JA21) dankt voor de toelichting. Hij vraagt de heer van der Sande of tabel 1 uit het rapport nut heeft. Er staat dat waterschappen met een gemiddeld budget van 26 cent per inwoner Rijnland veruit de laagste zijn. Wellicht kan de heer Van der Sande ook op dit onderdeel lobbyen voor meer ruimte.

De heer **Van der Sande** antwoordt dat ieder getal wat hij kan gebruiken, hij ook zal gebruiken.

De heer **Roorda** (CU-SGP) spreekt zijn erkentelijkheid uit voor de woorden van de dijkgraaf.

De **voorzitter** concludeert dat de Rekenkamerbrief Bestuursondersteuning als hamerstuk kan worden doorgeleid naar de VV.

3.3. Vergaderschema's 2024 en 2025

Mevrouw **Meiland** (Water Natuurlijk) heeft kennis genomen van de voorgestelde vergaderingen in 2024 en 2025. Zij vindt het jammer dat niet gekozen is voor vergaderen in de avonduren. Er is een algemene roep om meer jonge mensen in de politiek te betrekken. Zij werken, al dan niet fulltime, en hebben mogelijk jonge kinderen. Als dan juist op woensdag wordt vergaderd, is dat voor hen problematisch. In het besef dat het voor 6 of 7 vergader-woensdagen per jaar gaat, dan zijn dat 6 of 7 vrije dagen van de in totaal 25 vrije dagen. Zij doet daartoe een oproep om een aantal vergaderingen naar de avond te verplaatsen, naast de beeld-VV's.

De heer **Van Dunné** (PvdA) reageert op het voorstel en hij meent dat dit niet het moment is om een aantal vergaderingen naar de avond te verplaatsen. Hij kan zich wel voorstellen de discussie in het algemeen te voeren of de woensdag een slimme dag is. Of moet het 's avonds? Aan het einde van deze bestuursperiode kan worden gesproken over het aantrekkelijker maken van de functie. Hij denkt dat het schema dat er nu ligt goed is. Daarbij gaat de opmerking van een fractiegenoot, die bezwaar heeft tegen vergaderen tussen Hemelvaart en Pinksteren.

Mevrouw **Mols** (PvdD) onderstreept de woorden van mevrouw Meiland. En zij zou de discussie hierover liever eerder willen voeren dan aan het einde van de periode.

Mevrouw **Meiland** (Water Natuurlijk) is bijzonder erkentelijk te horen dat de PvdA het in ieder geval wil bespreken. Maar wachten tot de volgende bestuursperiode acht zij laat; dan is er ondertussen 3,5 jaar verstreken.

De heer **Van der Sande** stelt dat de VV hier zelf over gaat. En de VV gaat ook over vergaderen in de avond. Het is een afweging, het gaat over de tijd van de VV maar ook over de tijd van de ambtelijke ondersteuning. De vergoeding is volstrekt onvoldoende om andere functies te kunnen compenseren. Er is al gekeken om voor dit jaar een aantal BOD-vergaderingen naar de avond te verplaatsen om de discussie over bijvoorbeeld de begroting goed te kunnen voeren. Hij zou willen voorstellen om dit vergaderschema vast te stellen. Er is al een werkgroep bezig met het Reglement van Orde waarin de vergadertijden geregeld worden. Alles naar de avond lijkt nu een brug te ver. Discussiëren hierover kan en voor velen geldt dat als het ruim van tevoren bekend is er rekening mee gehouden kan worden. Zijn voorstel is de voorliggende schema's vast te stellen en mocht erover gesproken moeten worden, zal dat breder moeten dan alleen aan de hand van de schema's.

De heer **Van Dunné** (PvdA) hoort de heer Van der Sande allerlei extra klusjes in de commissie lanceren die over het Reglement van Orde gaan. De commissie gaat echter over het Reglement van Orde en niet over vergaderen op dinsdag of donderdag. Hij beschouwt de opdracht over het Reglement van Orde beperkter.

De heer **Maertens** (BBB) interpreteert het zo dat iedereen van tevoren wist wat de vergaderdagen en -tijden zouden zijn. Dat het bespreekbaar moet zijn, dat kan. Maar er zijn regels waar iedereen zich aan moet houden en die waren bekend voordat iedereen begon aan deze job.

De heer **Van der Sande** in reactie op de heer Maertens geeft aan dat hij daarom adviseert tot vaststelling over te gaan. Hij meent echter ook dat hierover gesproken kan worden. Hij zou de heer Van Dunné willen antwoorden dat het totale Reglement van Orde ter discussie staat en daarin staan de vergaderdagen en -tijden. En of hij het nu wil of niet, hij gaat daarover. Hij vindt het belangrijk dat over de geluiden dat de vergaderdagen en vergadertijden onhandig zijn gesproken kan worden in de voltallige VV.

Mevrouw **Meiland** (Water natuurlijk) begrijpt dat mensen ingeschreven hebben op de bestaande vergaderdagen en -tijden. Zij zegt ook niet dat alle commissies naar de avonduren moeten. Zij hoopt wel op bewustzijn, dat mensen zich niet inschrijven omdat er zoveel terughoudendheid is vanwege de tijden dat er mensen zijn die de weg naar de waterschappen niet eens durven maken omdat zij het niet kunnen combineren.

De heer **Van Dunné** (PvdA) meent dat dit precies is wat hij zegt. Hij meent dat een aantal mensen de weg naar de waterschappen niet vinden omdat vergadert wordt op de verkeerde dagen. En deze mensen staan om die reden niet op de lijst. Hij is het dan ook eens met mevrouw Meiland, maar de deur kan nu niet open gezet worden of er zouden tussentijdse verkiezingen moeten zijn. Het kan pas ingezet worden in de volgende bestuursperiode.

Mevrouw **Mols** (PvdD) wil de heer Van Dunné erop wijzen dat er nog wel eens verschuivingen zijn in het volksvertegenwoordigerschap en dat kan uiteraard ook in deze periode gebeuren.

Mevrouw **Meiland** (Water Natuurlijk) vindt het bijzonder dat de heer Van Dunné het onderwerp wil doorschuiven naar de volgende periode. De discussie moet wat haar betreft nu gevoerd worden om het in de volgende periode goed te kunnen regelen. Het er nu niet over hebben is wat haar betreft struisvogelpolitiek.

De heer **Van der Sande** wil een ordevoorstel doen. Iedereen die volksvertegenwoordiger zou willen zijn moet dat kunnen. Hij roept op dat gesprek tijdig te voeren, zodat als het veranderd moet worden dit met het volle verstand kan worden gedaan met alle afwegingen die er spelen.

De **voorzitter** beëindigt de beraadslagingen en vraagt mevrouw Meiland of zij het voorstel als besprekstuk wil doorgeleiden naar de VV.

Mevrouw **Meiland** (Water Natuurlijk) kan het zelf niet verdedigen. Zij is blij met de reactie van de heer Van der Sande dat het onderwerp bespreekbaar moet zijn. Zij spreekt de wens uit dat in deze discussie een ieder kan participeren.

De heer **Van Pareren** (JA21) vindt het storend. Mevrouw Meiland en mevrouw Mols brengen zeer terechte vragen naar voren en hij stoort zich dan ook aan de wijze waarop hiermee wordt omgegaan. We gaan er een keer over praten en dat doen we over 3,5 jaar.

De **voorzitter** geeft aan dat de beraadslagingen beëindigd zijn en zij vraagt de heer Van Pareren of hij een stemverklaring wil afgeven bij het door te geleiden stuk.

De heer **Van Pareren** (JA21) geeft aan dat hij een stemverklaring overweegt.

De **voorzitter** constateert dat het voorstel als bespreekstuk wordt doorgeleid naar de VV.

De heer De Mooij verlaat de vergadering.

3.5 Normenkader 2023

De **voorzitter** stelt aan de orde het onderwerp Normenkader 2023. Geconcludeerd wordt dat niemand hierover het woord wil voeren en dat betekent dat het als hamerstuk wordt doorgeleid naar de VV.

Er wordt kort gepauzeerd.

3.6 Waterschapsverordening en onderhoudsverordening

De **voorzitter** refereert aan de eerdere discussie waardoor de waterschapsverordening en de onderhoudsverordening nog niet in de VV zijn behandeld. Er zijn aanpassingen gedaan naar aanleiding van de vragen van de commissieleden op 21 juni jl. en de commissie heeft antwoorden op vragen ontvangen. Zij vraagt of naar aanleiding hiervan nog iets ter tafel moet worden gebracht.

De heer **Hazenoot** (BBB) heeft een korte vraag. Hij vindt het een lang stuk, maar een goed stuk. Hij heeft geconstateerd dat Rijnland voorloopt met een aantal zaken en bepalingen en naar aanleiding van hetgeen er in de maatschappij speelt vraagt hij zich af of daarmee geen risico's worden gelopen. Welke risico's zijn er op het moment dat teveel vooruit gelopen wordt en Rijnland later ingehaald wordt door de feiten.

Mevrouw **Jahan** (VVD) heeft complimenten voor de naam 'Waterschapsverordening De Rijnlandse Keur; herkenbaar en betrouwbaar'. De leesbaarheid is bijzonder goed en ook daarvoor uit zij complimenten. Zij heeft een klein puntje op te merken, een inhoudsopgave zou erg behulpzaam zijn.

Mevrouw **Dewkalie** (Water Natuurlijk) is blij met de wijziging van de titel. Met het toevoegen van het woord 'Keur' is de historie geborgd. Ook dank voor het anonimiseren van de brieven en de mogelijkheid voor de VV de brieven wel integraal te kunnen inzien. Zij heeft nog een vraag over de klimaatregels, hoewel deze iets meer verduidelijkt zijn. Voor de openbare ruimten hebben gemeenten een watertaak en Rijnland heeft diezelfde taak voor het oppervlaktewater. Zij zou de portefeuillehouder willen vragen naar de samenhang tussen regelgeving van Rijnland en de gemeenten te kijken. Zij zou dit willen weten om meer inzicht te hebben in de knelpunten en de daarmee gepaard gaande risico's die verminderd moeten worden.

Tijdens de behandeling op 21 juni was het haar niet opgevallen dat de ambtelijke organisatie moet wennen en door middel van training zich de geschreven teksten eigen moet kunnen maken. Haar vraag is of de ambtelijke organisatie ook een training krijgt hoe ze in gemakkelijke taal in gesprek kunnen gaan met burgers. Met name voor de front office is dit van belang.

Vervolgens refereert zij aan het feit dat indieners het geheel complex en omvangrijk vinden en het is daarom positief dat Rijnland daarbij hulp aanbiedt. Haar vraag aan de portefeuillehouder betreft het in kaart brengen van de bottlenecks om te weten op welke punten hulp nodig blijkt. Mogelijk is in 2024 extra personele inzet noodzakelijk, omdat ook de Omgevingswet van kracht wordt en er veel veranderingen op stapel staan.

Zij dankt voorts voor de beantwoording van de vraag over de hardheidsclausule. Er staat dat er 3 tot 5 gevallen zijn en de conclusie kan zijn dat dit tamelijk weinig is. Er wordt gesproken over pragmatische afwijkingen. En wat zij niet begrijpt is wat het verband is tussen de hardheid en pragmatische afwijkingen; waar bestaat dat uit? En kan daar een voorbeeld van worden gegeven?

Tenslotte vindt zij het BOB- traject interessant. Bij het staatje over lozingen en grondwateronttrekkingen zou zij willen weten wat de gevolgen zijn van die lozingen? Eventueel zouden daarop de regels moeten worden

aangepast. Is het nodig dat koelwater wordt geloosd op het oppervlaktewater of dat 7 betoncentrales en 2 laboratoria lozen op het oppervlaktewater? Misschien kan dat op een andere manier worden opgelost?

Mevrouw **Mols** (PvdD) had niet beseft dat alleen mocht worden ingegaan op de eerder ingebrachte punten. Zij hoort een aantal collega's ook nieuwe punten inbrengen en zij vraagt wat nu precies de bedoeling is. Kan zij suggesties doen voor het vervolg?

De **voorzitter** geeft aan dat ook nieuwe vragen kunnen worden ingediend.

Mevrouw **Mols** (PvdD) dankt voor de aanpassing van verschillende definities wat betreft waterlichaam en watersysteem. Zij refereert aan het verzoek daartoe tijdens de vorige behandeling en zij is verheugd dat flora en fauna worden meegenomen als onderdeel van het watersysteem.

Voorts viel het haar op dat PFAS niet is meegenomen in de lozingsnormen. En waarom worden uitzonderingen gemaakt op basis van wat toen artikel 4.8.4 en nu artikel 3.8.2 houdende de uitzonderingen op de vergunningverlening.

Zij steunt de oproep van mevrouw Dewkalie om meer personeel om de verordening goed vorm te kunnen geven vanaf 1 januari. De Omgevingswet focust ook op veiligheid en gezondheid en water is ongelooflijk belangrijk voor de gezondheid van mens, dier en milieu.

Vervolgens leest zij dat 'een beperkt aantal oevers gezien wordt als waardevol' en het is haar niet duidelijk waarom oevers eventueel meer of minder waardevol zouden zijn. Het komt haar voor om de definities van werkingsgebieden duidelijker naar voren te laten komen in het stuk.

Artikel 6.8 gaat over wateroverlast en dat de 'overlast niet weggeschoven kan worden'. Haar suggestie voor volgende versies is dit eventueel toe te staan. In voorkomende gevallen van wateroverlast kan die ruimte toch gewenst zijn.

Verder meende zij dat op enkele plaatsen vaag taalgebruik is toegepast zoals 'niet teveel' waardoor het vrij subjectief lijkt wat nu wel of niet de bedoeling is of wanneer wel of niet iets geldt. Zij kan zich voorstellen dat het op bepaalde gebieden goed is te weten wanneer wel iets geldt of iets niet geldt. Zij vond veel dingen vrij subjectief geformuleerd.

Betreffende grondwateronttrekkingen in het waterwingebied zou zij in de volgende ronde in gesprek willen gaan of dit al of niet toegestaan wordt. Er is echt een probleem met grondwater- en drinkwaterschaarste in Nederland en het moet toegestaan worden om hiervoor vergunningen te verlenen? Is dat niet in strijd met artikel 3.2.5 waar staat '*de kans op schaarste van grondwater wordt niet groter*'.

Haar laatste punt van aandacht is de verordening waarin staat dat de waterkwaliteit niet omlaag mag, maar toch worden vergunningen van vervuilende lozingen mogelijk gemaakt. Zij wil weten hoe dat zit en vraagt of hier niet nog eens naar kan worden gekeken?

Mevrouw **Corbey** (Natuurterreinen) sluit aan bij alle complimenten voor de waterschapsverordening. Zij is het zeer eens met de opmerking van mevrouw Dewkalie om de verordening goed te monitoren. Als er teveel lozingen zijn dan zou daar op ingegrepen moeten worden, dit sluit ook aan bij mevrouw Mols. Deze waterschapsverordening ziet toe op het verlenen van vergunningen en situaties waarin al of niet vergunningen afgegeven moeten of kunnen worden. Vorige keer is al gezegd dat het heel raar is om in een delegatiebesluit te lezen dat het College daar zonder meer van kan afwijken.

De **voorzitter** wijst mevrouw Corbey op het volgend agendapunt over het delegatiebesluit. Zij verzoekt mevrouw Corbey haar vraag dan te stellen.

De heer **Roorda** (CU-SGP) sluit aan bij de complimenten die zijn gemaakt. In de technische vragen valt te zien dat hij enkele observaties heeft. Op voorhand is hij nog niet heel comfortabel; een aantal antwoorden vindt hij meer passen bij een zienswijze dan bij een verordening. Hij voelt zich verantwoordelijk om diagonaal door de wettekst te gaan, omdat hem gevraagd wordt in te stemmen met de verordening. Hij zou graag zien dat zijn verantwoordelijkheid serieus wordt genomen en in een aantal gevallen meent hij dit niet of onvoldoende terug te zien.

Hij heeft een opmerking gemaakt over de veelheid van begrippen wat uiteindelijk 12 pagina's beslaat. Als het gaat om B1 taalniveau zegt dat ook iets over de complexiteit van zo'n begrippenlijst. Steekproefsgewijs heeft hij een dwarsdoorsnede gemaakt waaruit een aantal inconsistenties, maar ook dubbele definities uit naar voren komen. Zijn opmerkingen werd beantwoord als 'niet ter zake doende'. Hij vindt dat niet netjes en dat valt hem

tegen. Er zijn opmerkingen te maken over de omschrijving van begrippen en de noodzaak van begrippen en vraagt om dit serieus te nemen.

Er zitten een aantal opmerkingen in die min of meer principieel zijn; hij heeft een opmerking gemaakt over artikel 9.1.a lid 2 over het mogen afwijken van D&H van de normering. Een van die normen is het Omgevingsplan en er wordt gezegd dat D&H daarvan moet kunnen afwijken. Maar hierbij wordt niet aangegeven wat de ruimte is die D&H heeft. Er wordt wel gezegd dat het rechtvaardig moet zijn met een rechtvaardige uitkomst. Maar hij refereert aan de opsteller van het Omgevingsplan (de gemeente) en zijn aanname is dat de gemeente ook heeft nagedacht over rechtvaardige uitkomsten en is het dan verstandig om daar zonder meer op te mogen inbreken? Rechtvaardige uitkomsten hebben vervolgens ook een politieke dimensie. Het zou zomaar kunnen dat de politieke signatuur van D&H medebepalend is wat rechtvaardig wordt geacht. Het komt hem voor dat dit geborgd wordt. Onafhankelijk van welke coalitie en welk D&H wil hij dat een vorm van gelijke monniken, gelijke kappen gehanteerd wordt. Hij vraagt hiervoor meer aandacht gezien het belang.

Hij heeft voorts een opmerking gemaakt over de formulering in artikel 12.64 dat een heet hangijzer voor hem is. Daar staat dat volgens bepaalde beoordelingslijnen moet worden gewerkt, langs bepaalde richtlijnen moet worden gewerkt of op een manier die daarop lijkt. Het komt hem voor dat hier een begrip wordt gegeven met ruimte. Wanneer lijkt het er genoeg op? Dat is de vraag die beantwoord moet worden en die in de formulering van deze bepaling nadrukkelijker moet worden opgenomen. Het woord 'lijken' is in zijn optiek onvoldoende om daar een beoordeling aan te koppelen. De reactie van Rijnland hield in dat zij willen zien waar het schip strandt en hij vindt dat niet goed. Het is voor hem niet doorslaggevend dat het taalgebruik van B1-niveau moet zijn. Het moet volstrekt helder zijn wat gevraagd wordt door Rijnland.

Vervolgens heeft hij een opmerking over artikel 14.15; daar wordt verwezen naar een bijlage van de regeling Veiligheid en primaire waterkeringen uit 2007 en die regeling is niet meer vigerend. Dat is een regeling van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en het is de minister die de regels stelt en niet het waterschap. Als Rijnland de veiligheid van een primaire waterkering beoordeeld wil zien en wordt getoetst aan de actuele regelgeving, zal Rijnland ook moeten verwijzen naar de actuele regelgeving.

Naar zijn mening heeft hij 3 belangrijke punten genoemd. Mocht het zo zijn dat hij fout zit dan wil hij een goed antwoord ontvangen en geen antwoord dat verwezen mag worden naar een ander document.

Tenslotte een opmerking ten aanzien van de NEN-norm waarvan hij de statische verwijzing respecteert. Wat hem betreft dient aangegeven te worden waarom verwezen wordt naar een norm die inmiddels ingetrokken is en effectief niet meer bestaat. Er kan niet simpelweg naar de bruidsschat verwezen worden. De eerste versie van de Omgevingswet dateert uit 2016 en door het ministerie is niet heel veel aandacht besteed aan het actualiseren van de NEN-normen waarnaar daarvoor verwezen werd. Als vergunningverlenende en handhavende organisatie is Rijnland aan haar stand verplicht dat zij de normen kent en weet toe te passen. Daarmee moet aangegeven kunnen worden waarom die ingetrokken norm toch beter is dan de vigerende NEN-norm. Als dat niet kan dan heeft Rijnland als organisatie een probleem.

De heer **Van Strien** (50PLUS) dankt voor het stuk dat voorzien is van aanpassingen. Samen met mevrouw Mols deelt hij de zorgen van zijn fractie over PFAS. Hij leest steeds meer over rivieren die vervuild worden en dat is voor hem een aandachtspunt. Hij wijst op de noodzaak voor voldoende deskundig personeel om mensen wegwijs te maken. Hij is geïnteresseerd in de zienswijzen die zijn ingediend door diverse partijen en hij zou graag willen weten of er een top 5 is van de knelpunten daarvan? Hij heeft een wethouder gezien die behoorlijk over zijn toeren was over de nieuwe waterschapsverordening en de Omgevingswet. Voor het overige heeft hij niets dan complimenten.

Mevrouw **Verkleij-Lemmers** constateert dat de commissie zich wederom flink heeft vastgebeten in het stuk. Daarvoor heeft zij complimenten. Tegelijkertijd brengt de commissie het College enigszins in tijdsnood; dit stuk is ter inzage gegaan in januari bij de vorige VV. De behandeling vond plaats op 21 juni en het blijkt dat er nog steeds veel vragen zijn bij de commissie. De op maandag jl. ingediende vragen zijn door de ambtelijke organisatie op de meest ordentelijke manier beantwoord hoewel dit, ook voor de organisatie, lastig is op zo'n korte termijn.

De heer Hazenoot vroeg of er risico's zijn bij het vooroplopen met de klimaatregels en het antwoord hierop is dat gemeenten hebben aangegeven dat zij zich kunnen vinden in de klimaatregels zoals ze gesteld worden, omdat deze in lijn lopen met andere regels die al gesteld zijn. Alles wat nieuw is, is lastig op te nemen in de werkwijze, maar van andere waterschappen krijgt zij te horen dat het knap is dat Rijnland dit nu al meegenomen heeft in de verordening. Als tegen bezwaren aangelopen wordt, loopt Rijnland met de gemeenten mee.

Op de vraag om een inhoudsopgave op te nemen antwoordt zij dat in de uitvoering een gebruiksvriendelijke versie wordt opgeleverd. De pdf-vorm is uitsluitend bedoeld om het als stuk te presenteren aan de VV. Op de specifieke vragen van mevrouw Dewkalie heeft zij op dit moment geen antwoorden en zij stelt voor om deze vragen als technische vragen te beantwoorden (**toezegging**). Wat betreft het gevolg van lozingen en het BOB-traject antwoordt zij dat dit echt voor een volgende versie wordt meegenomen in relatie met de ambitie van Rijnland.

De vraag over de verklaring van waardevolle oevers is in lijn met een antwoord over diezelfde vraag van een gemeente. Zij stelt voor om mevrouw Mols de beantwoording waarin de verklaring van de term separaat toe te sturen (**toezegging**). Voorts gaf mevrouw Mols vage bewoordingen aan en daar wil zij nog eens naar kijken. Tegen de heer Roorda zegt zij dat hij zeer zeker serieus is genomen evenals de strekking van zijn vragen. Een Nota van Wijziging is toegezegd in de beantwoording. Zij constateert dat zij het op enkele punten niet met elkaar eens zijn. Juridische medewerkers hebben dit zo opgesteld en opgenomen in de verordening en Rijnland moet hiermee aan de slag gaan. Rijnland heeft ambities en dat betekent dat er ongetwijfeld met een update wordt gekomen. Dat neemt niet weg dat als er echt fouten in staan zij deze snel wil corrigeren. Zoals de NEN-normen en de opmerking over artikel 14.15 over minimale regels.

De heer **Roorda** (CU-SGP) wil nadrukkelijk stellen dat het hem niet om zijn gelijk te doen is, maar om een goede waterschapsverordening. In artikel 14.15 wordt verwezen naar een document dat ingetrokken is. Het is als bijlage bij de verordening gevoegd en het betreft een regeling die niet meer bestaat. Het gaat hem niet om welles-nietes. Hij wil erop wijzen dat deze bijlage is toegevoegd en eventueel vraagt om vervanging dan wel een nadrukkelijke toevoeging waarom deze als bijlage is toegevoegd.

Mevrouw **Verkleij-Lemmers** leest dat het is opgenomen als bijlage bij de nieuwe waterschapsverordening en het wordt als zodanig gepubliceerd. Indien de heer Roorda zegt dat deze niet langer vigerend is, moet zij dat nazoeken. Wat betreft de formulering op B1-niveau geeft zij aan dat dit nieuw is voor Rijnland. Er is met man en macht gewerkt en dit is zo goed mogelijk uitgevoerd. Rijnland denkt dit goed te hebben gedaan en dat kan pas in de toekomst beoordeeld worden. In ieder geval zal de VV op de hoogte worden gehouden van de bevindingen en de uitwerking ervan.

Tweede termijn

De heer **Roorda** (CU-SGP) wil nog een opmerking maken over het proces. In juni is de waterschapsverordening besproken in de commissie BOD en destijds niet doorgeleid voor bespreking in de VV. Het is daardoor niet afgehandeld. Dat nu tijdnood aan de orde is, ligt in het verlengde daarvan. Hij heeft de stukken 11 dagen geleden ontvangen. Er was bij de vergaderstukken een document bij van bijna 700 pagina's om door te nemen en daarvoor heeft hij echt een week nodig. Mogelijk kan de portefeuillehouder zich dan voorstellen dat de vragen laat ingediend worden.

Mevrouw **Mols** (PvdD) had gevraagd – met betrekking tot waardevolle oevers – om alle definities van de werkingsgebieden in het stuk op te nemen. Is dat mogelijk? Voorts vroeg de portefeuillehouder haar aan te geven welke zinnen een vaag taalgebruik hebben. Dat zijn er helaas best veel en zij noemt een voorbeeld uit artikel 1.8 lid d 'loos geen stoffen die een goede werking van de afvalwaterzuiveringsleidingen en transportleidingen verstoren'. Wat is dan een *goede werking*? En wat verstoort de leiding wel of niet? Een ander voorbeeld is te vinden in artikel 1.5.2. gaat het over 'veel teveel water, veel te weinig water, veel slechter van kwaliteit'. Zij vraagt zich af wat precies bedoeld wordt met *veel*? Haar vraag is vooral of jurisprudentie afgewacht wordt of kan dit op voorhand objectiever gemaakt worden? Zij heeft nog geen antwoord ontvangen op haar vraag over PFAS hoewel ze dit op 21 juni ook al had gevraagd. En dat geldt eveneens voor haar vraag over artikel 3.8.2 hoe vaak dit gebeurt en waarom? Aansluitend en ook bedoeld naar aanleiding van de vraag van de heer Roorda meent zij dat het nuttig is om ook zaken voor te schrijven aan gemeenten. Gemeenten hebben vaak te maken met weinig capaciteit en vooral waar het gaat om water. Omdat Rijnland daarover gaat is dat dan ook zeker nuttig.

Mevrouw **Dewkalie** (Water Natuurlijk) dankt voor de antwoorden en zij heeft 2 toezeggingen gehoord. De eerste betreft het monitoren van de hulpvragen in de loop van 2024 en zij is daar blij mee. De tweede toezegging betreft de samenhang in de regelgeving – dat gaat samen met de monitoring – maar zij zou willen vragen om inzicht te bieden in de knelpunten om te kunnen sturen in het oplossen van die knelpunten.

Zij heeft nog een derde punt en dat gaat over het feit dat het na de bespreking in juni van de VV-agenda is afgehaald; haar achterban, indieners van zienswijzen en ook gemeenten was het niet duidelijk waarom het niet in de VV is behandeld. Haar verzoek is dan ook om dat heel duidelijk bij de agendering op te nemen en bekend te maken via social media. Destijds zaten mensen te wachten op het onderwerp en het was hen niet duidelijk waarom het niet aan de orde kwam.

De heer **Maertens** (BBB) wil een voorstel doen, omdat op dit moment nog allerlei vragen naar voren worden gebracht. Hij zou daartoe willen voorstellen binnen een maand alle vragen te verzamelen waarna binnen een maand alle vragen beantwoord kunnen worden. Dan kan het daarna doorgeleid worden naar de VV. Dit duurt veel te lang.

Mevrouw **Verkleij-Lemmers** neemt de heer Roorda serieus. In het besef dat het veel papier was heeft hij echter ook best veel vragen gesteld, die door de ambtelijke organisatie in een dag beantwoord moesten worden. Misschien is de beantwoording kort geweest. Ondanks dat hoopt zij dat de duiding goed is binnengekomen. Er is eerder gediscussieerd over de taal en zij wil er toch eerst mee gaan werken. Dat wil zij tegelijkertijd ook tegen mevrouw Mols zeggen. Dit is een vertaling van de oude verordening, waarin precies hetzelfde stond en dat betekent dat het een werkbare situatie is om het niet nader te specificeren. Voor de mensen die ermee moeten werken heeft het tot nu toe niet tot problemen geleid.

In antwoord op mevrouw Dewkalie licht zij toe dat binnen de organisatie zogenoemde gebiedsaccounts zijn met mensen die gekoppeld zijn aan een gemeente en zij behandelen deze zaken met de gemeenten. Het is jammer dat niet duidelijk is geweest dat het niet geagendeerd was. Zij vindt wel dat het een aandachtspunt is voor iedereen om duidelijk te communiceren over onderwerpen die uiteindelijk van de agenda gehaald worden. Richting de heer Maertens zegt zij dat er geen tijd meer is. Het onderwerp moet echt in de volgende VV behandeld worden. Mochten er nog technische vragen zijn, kunnen deze voor de volgende VV beantwoord worden. Maar het moet echt behandeld worden in de volgende VV.

Mevrouw **Dewkalie** (Water Natuurlijk) vraagt of er twee toezeggingen zijn genoteerd.

De **voorzitter** benoemt de toezeggingen; het monitoren van de hulpvragen in de loop van 2024 en daarnaast het in kaart brengen van knelpunten bij gemeenten en de samenhang van die knelpunten bij gemeenten en de regelgeving van Rijnland.

Mevrouw **Verkleij-Lemmers** bevestigt de beide toezeggingen (**toezegging**, zie ook bovenstaand). De vraag over PFAS is beantwoord bij de technische vragen. Zij wil geen extra ambities meer toevoegen. Zo ook wat betreft de vraag over waterlichamen waar het gaat over een andere ambitie laag en op dit moment kan dat niet meer toegevoegd worden.

De heer **Van Dunné** (PvdA) vraagt de portefeuillehouder waarom er geen tijd meer is en er niet uitgesteld kan worden.

Mevrouw **Verkleij-Lemmers** legt uit dat de verordening op 1 januari 2024 operationeel moet zijn. De verordening moet gepubliceerd worden. Achter de schermen hebben de medewerkers nog veel werk te verzetten, in geval van een latere behandeling gaat dat niet lukken.

De **voorzitter** constateert dat er voldoende over gesproken is. Zij stelt voor om dit als bespreekstuk naar de VV door te geleiden. Daarbij wordt verzocht om alle technische vragen in te dienen om de bespreking in de VV te helpen.

3.7 Delegatiebesluit

Mevrouw **Corbey** (Natuurterreinen) constateert dat dit een verordening is die toeziet op het afgeven van vergunningen. Dat is een belangrijk document dat vastgesteld wordt door de VV en het bevreemdt haar dat het College de regels zomaar kan wijzigen. Zij heeft deze vraag de vorige keer ook gesteld en ook de keer daarvoor. Daarop is nooit antwoord gekomen. Mogelijk is het een heel verstandig delegatiebesluit, maar zij snapt het absoluut niet. Als zij de toelichting leest bij de besluitnota, staat er over artikel 7 van het delegatiebesluit alleen dat de oude tekst komt te vervallen. Er is geen enkele toelichting waarom een nieuwe tekst is geformuleerd. Zij vindt dat het College zich erg kwetsbaar maakt doordat de uitkomst van de weging eventueel alsnog gewijzigd

kan worden. Zij vindt dat dit niet mogelijk zou moeten zijn. En als dat dan wel zou moeten, adviseert zij een heel goede motivering. En die ziet zij niet in de besluitnota.

De heer **De Ridder** (PvdA) spreekt mede namens Water Natuurlijk. Er is de vorige keer ook over het delegatiebesluit gesproken. Hij heeft begrip voor het probleem dat het College heeft, maar de manier waarop het hier wordt geformuleerd voelt niet zoals het hoort. Het komt hem voor dat het College zich in een positie plaatst om de verordening te allen tijde te kunnen wijzigen. Dat klinkt in alle artikelen door. Alle tijdnood begrijpende zou hij het College willen helpen en daartoe heeft hij naar andere waterschappen gekeken hoe zij dit doen. Wat hem daarbij opviel was dat de formulering te maken heeft met de nadere invulling van de regels zoals ze in de verordening worden gesteld. Dat is een begrijpelijke vorm. Dan is er in de verordening ruimte gecreëerd voor het dagelijks bestuur om dingen te doen. Dan zijn er fouten en redactionele correcties en dat is wat mevrouw Corbey ook bedoelt. Misschien moet dat letterlijk aan de verordening toegevoegd worden. Daarnaast zag hij bij het waterschap Rivierenland een formulering die te maken had met inconsistenties. Dat heeft te maken met een besluit van een ander waterschap in relatie tot een eerder besluit en een mogelijkheid wordt geboden om ook wijzigingen toe te staan. Hij heeft bij zijn onderzoek allerlei pogingen gezien om in te kaderen wat het dagelijks bestuur kan doen en dat ontbreekt hier. Er is hier teveel vrijheid en dat vindt hij niet goed.

De heer **Roorda** (CU-SGP), kijkend naar de ruimte die de Omgevingswet biedt, dan staat daar *het algemeen bestuur van een waterschap kan de bevoegdheid tot het vaststellen van delen van de waterschapsverordening delegeren aan het College of het dagelijks bestuur*. Dat betekent dat er een basis is dat delen van de verordening kunnen worden gewijzigd door het dagelijks bestuur. Het gaat om de afbakening ervan; het gaat nadrukkelijk over delen, dus niet over de gehele verordening. Dan zou je bij artikel 7, lid e kunnen zeggen dat het om de hele verordening gaat; fouten in overeenstemming brengen met doelen van de waterschapsverordening. Hij is geen jurist, maar door de huidige formulering zou beredeneerd kunnen worden dat dit niet in overeenstemming is met de grondslag in de Omgevingswet. Hij adviseert om hier nog eens goed naar te kijken. Op zichzelf is hij best bereid om bevoegdheden te delegeren naar het dagelijks bestuur, maar het moet voor hem volstrekt helder zijn wat dan die bevoegdheid is.

Mevrouw **Verkleij-Lemmers** begrijpt dat dit een gevoelig punt is, ook omdat er eerder over gesproken is. In de besluitnota en specifiek in de toelichting in bijlage 1 wordt geschetst waarom dit delegatiebesluit wordt toegevoegd. Artikel 7a tot en met 7d zaten al in de Keur Rijnland 2020, de leggers en de uitvoeringsregels Keur Rijnland 2020. In feite is daar al een langere tijd mee gewerkt. Het enige dat toegevoegd is, is onderdeel 7e om het herstellen van fouten mogelijk te maken. Na de eerdere discussie en de oproep van de heer Van Dunné om in geval van toepassing van de delegatie de VV te verwittigen is nu in de besluitvorming opgenomen. Zij kan voorts meedelen dat het delegatiebesluit in de afgelopen jaren slechts 1 keer is toegepast. Kijkend naar de werking van het delegatiebesluit is het heel minimaal. Het bestuur wil handelen ten gunste van de inwoner en als er fouten in staan, wil zij dat snel kunnen herstellen. Dit is een uitvloeisel van de invoering van de Omgevingswet en niet in de waterschapsverordening kon worden opgenomen en daarom is het toegevoegd als een separaat delegatiebesluit. De heer De Ridder heeft betoogd dat andere waterschappen dat anders doen. Zij heeft getracht een werkbare situatie te creëren. Het gaat deels ook om vertrouwen. Het College is zich genoeg bewust van het feit dat de VV gaat over veranderingen en het College wil alleen correcties doen.

Tweede termijn

Mevrouw **Corbey** (Natuurterreinen) vertrouwt het College voor 100% dus het gaat haar niet om vertrouwen. Het gaat haar wel om kwetsbaarheid. Het is voor haar enorm belangrijk dat het College niet zomaar de bevoegdheid heeft om een vergunning, naar eigen inzicht, al dan niet toe te kennen. Kleine wijzigingen of redactionele correcties zijn 1 ding, maar het gaat hier echt om het toekennen van vergunningen waarvan het College kan afwijken zonder dat daarbij enig afwegingskader gaat. Dat is ook precies de kritiek van de gemeente Haarlem, dat als er afgeweken wordt dan moet er sprake zijn van enig afwegingskader onder welke omstandigheden afgeweken kan worden. Dat ontbreekt hier ook totaal. Daarmee meent zij dat het College zich enorm kwetsbaar maakt.

De heer **De Ridder** (PvdA) wil eveneens zeggen dat het niets met vertrouwen te maken heeft. Het betreft een juridisch document en dat moet netjes in elkaar zitten en het moet ordentelijk zijn. Dat is het enige waar het hier over gaat. Wat hij niet begrijpt, naar aanleiding van de discussie tijdens de vorige vergadering, is dat niet

gezocht is naar beter passende formuleringen bij de verhoudingen tussen dagelijks bestuur en VV. En daarom heeft hij gekeken naar andere waterschappen en geconcludeerd dat hier best oplossingen voor te vinden zijn.

De heer **Roorda** (CU-SGP) sluit zich hierbij aan. Het heeft niets met vertrouwen te maken, maar het heeft met goed bestuur te maken. Dit is een instrument om in te zetten opdat zaken binnen en buiten het waterschap gereguleerd worden. In deze instrumenten (de waterschapsverordening, de onderhoudsverordening en het delegatiebesluit) dalen de inhoudelijke besluiten van deze VV neer. Deze wet- en regelgeving is de effectuering van hetgeen de VV hier bespreekt. Dat moet niet afgedaan worden als vervelend, moeizaam en saai, maar dit is de kers op de taart. Dat betekent dat zorgvuldig nagedacht moet worden waar welke bevoegdheid wordt belegd. Er zijn wettelijke grondslagen die in dit verband relevant zijn, hij wil heel graag dat dit uitgezocht wordt. Hij wil weten of een integrale bevoegdheid passend is bij hetgeen in de Omgevingswet staat waarin gesproken wordt over 'delen van de waterschapsverordening'. Hij meent dat dit een heel redelijke vraag is en als dit wordt beantwoord met 'ja, dit past' dan heeft hij geen bezwaar om die bevoegdheid af te geven.

De heer **Van Dunné** (PvdA) probeert de discussie te helpen. Hij heeft de indruk dat dezelfde discussie wordt gevoerd als voor de zomer. Wat hem betreft ligt er een vraag aan het College; namelijk de vraag of het College bereid is te zoeken naar een scherpere bewoording die recht doet aan deze discussie? Als het antwoord daarop 'nee' is, dan is het zinloos hierover door te spreken. Als het antwoord 'ja' is, wacht hij graag een voorstel af.

Mevrouw **Dewkalie** (Water Natuurlijk) ziet dat aan de kant van D&H niet wordt meebewogen na 2 discussieronden. Zij hoort graag een antwoord op de vraag van de heer Van Dunné.

De heer **Van der Sande** vraagt, in zijn rol als voorzitter van de VV, of hij het goed begrepen heeft dat het specifiek gaat over artikel 7, lid e opdat het College zich daarop kan focussen. Dat is een nieuw artikel, aangezien 7a tot en met 7d overgenomen zijn uit de vorige verordening.

Mevrouw **Verkleij-Lemmers** voegt daaraan toe dat rondom vergunningen de leden a tot en met d al staande praktijk is. Lid e is daar nieuw aan toegevoegd. Er is altijd nog een optie om niet te delegeren en dat betekent dat voor iedere wijziging een VV-besluit nodig is. Dat is uiteraard meer werk voor de VV en daarnaast duurt het langer voordat een aanpassing kan worden doorgevoerd.

Mevrouw **Dewkalie** (Water Natuurlijk) is het ook eens met hetgeen mevrouw Corbey zegt over het afwegingskader. Als dat afwegingskader er is, kan de VV toezien of wordt gehandeld conform het afwegingskader. Er is nu geen instrument waarmee kan worden toegezien of de juiste vergunningen zijn afgegeven.

De heer **Van der Sande** gaat terug naar de vorige vergadering waarin het discussiepunt was artikel 7, lid e omdat het een nieuw artikel was. Daar heeft het College zich nu op gefocust.

De **voorzitter** wil helderheid scheppen in de huidige bespreking. Wil de commissie in de VV het hele document bespreken of alleen het artikel 7, lid e?

Mevrouw **Corbey** (Natuurterreinen) wil heel artikel 7 besproken zien.

De heer **Roorda** (CU-SGP) vindt bespreking van alleen artikel 7, lid e voldoende. De overige leden zijn een voortzetting van de bestaande praktijk. Daar wil hij aan toevoegen dat het gebruikelijk is dat het bevoegd gezag de beoordelingscriteria vaststelt.

Mevrouw **Mols** (PvdD) heeft een punt van orde. Er zijn formeel nog slechts enkele minuten beschikbaar en nog niet alle agendapunten zijn behandeld. Zij vraagt zich af wat de bedoeling is.

De **voorzitter** stelt voor dat doorgedaan wordt totdat alle agendapunten behandeld zijn. Dat betekent dat er korter geformuleerd dient te worden. Zij concludeert dat hiertegen geen bezwaar wordt gemaakt. Wat betreft het delegatiebesluit stelt zij voor om dit naar de VV door te geleiden als bespreekstuk en daarbij wordt het gehele artikel 7 besproken.

De heer **Roorda** (CU-SGP) verzoekt een opinie van het College over dat ene artikel.

De heer **Van Dunné** (PvdA) heeft geen antwoord gekregen op zijn vraag die met een simpel 'ja' of 'nee' kan worden beantwoord. Is het College bereid om na te denken over een nieuwe tekst of wordt verwacht dat er moties of amendementen worden gedaan?

Mevrouw **Verkleij-Lemmers** vindt de vraag prikkelend en zij wil het in overweging nemen. Het kan zijn dat er een andere tekst komt en het kan ook zijn dat dit het is wat het is.

Mevrouw **Mols** (PvdD) verneemt dat een aantal mensen opmerkingen maken zonder dat zij het woord krijgen van de voorzitter en zij wil verzoeken om dit niet te doen.

De **voorzitter** herhaalt dat het delegatiebesluit als bespreekstuk wordt geagendeerd in de VV waarin wordt gesproken over artikel 7. Het College zal zo snel mogelijk aangeven of er een gewijzigde tekst komt opdat de VV zich kan voorbereiden en beraden. Het indienen van moties en amendementen kan altijd.

3.8. Wijziging gemeenschappelijke regeling het Waterschapshuis

De **voorzitter** stelt aan de orde de wijziging van de gemeenschappelijke regeling van het Waterschapshuis. Zij constateert dat niemand het woord wil voeren en daarmee wordt de wijziging als hamerstuk naar de VV doorgeleid.

3.9. VV-rapporteurschap het Waterschapshuis

De **voorzitter** merkt op dat wanneer hierover in de VV een besluit wordt genomen, tegelijkertijd ook de benoeming van de rapporteurs plaatsvindt tijdens de behandeling. Indien hiervoor belangstelling is, kan dit gemeld worden bij de voorzitter van deze commissie, bij de dijkgraaf of bij bestuursondersteuning voorafgaand aan de VV.

Mevrouw **Corbey** (Natuurterreinen) meent dat het een raar voorstel is. Zij ziet het als een taak van het dagelijks bestuur om de vragen die zijn gesteld door de commissie Duisenberg te beantwoorden. Reden waarom zij niet ziet wat de toegevoegde waarde is van een rapporteur Waterschapshuis. Zij vindt het ook een totaal andere functie. En daarnaast betekent het extra werk voor een aantal VV-leden. Dat neemt niet weg dat als iemand het wil doen, deze het vooral moet doen.

De **voorzitter** licht toe dat dit voortkomt uit een toezegging aan de heer Van Oeveren om rapporteurschap in te stellen.

Mevrouw **Corbey** (Natuurterreinen) meent dat het daarmee geen besluit is van de VV. Zij wil dan toch nog iets zeggen over de methode Duisenberg en de 6 vragen. Het geeft een beperkt beeld en de hoofdvraag is wat feitelijk de toegevoegde waarde is van de gemeenschappelijke regeling is. Die toegevoegde waarde ziet zij nauwelijks. Daarnaast kan de vraag gesteld worden wat de nadelen zijn van zo'n gemeenschappelijke regeling. Er zijn baten, maar de kosten en de baten moeten tegen elkaar worden afgewogen. Kortom, zij heeft vragen bij de vragenlijst en heeft haar twijfels over het instrument rapporteur.

De heer **Roorda** (CU-SGP) meent dat het voorstel zeer evenwichtig is.

Mevrouw **Dewkalie** (Water Natuurlijk) constateert dat niemand van de VV in het algemeen bestuur zit. Dat maakt het voor haar moeilijk, omdat er een link mist. Vanuit het dagelijks bestuur is er wel iemand die zitting heeft in het algemeen bestuur van het Waterschapshuis en in haar optiek moet besproken worden hoe de informatie vervolgens naar de VV gebracht wordt. Of dat deze persoon het rapporteurschap op zich neemt.

Mevrouw **Verkleij-Lemmers** licht toe dat er een nieuwe wet is gekomen betreffende gemeenschappelijke regelingen, die ruimte geeft om tot meer informatievergaring te komen. Juist omdat doorgaans veel vragen worden gesteld, en er ook wel kritiek is op het Waterschapshuis, heeft het College gemeend dat een rapporteurschap kan helpen bij de inbedding.

Mevrouw **Corbey** (Natuurterreinen) corrigeert de portefeuillehouder; zij vindt het Waterschapshuis heel nuttig. Zij heeft twijfels bij het nut van een rapporteur. Zij ziet het als een taak van het College om het Waterschapshuis kritisch te volgen in plaats van een individueel VV-lid deze taak te geven.

Mevrouw **Verkleij-Lemmers** maakt excuses voor haar verkeerde interpretatie van de woorden van mevrouw Corbey. Zij meent een voorstel te hebben gedaan die tegemoet komt aan een eerder gedane toezegging. Indien de VV dit voorstel afwijst, is dat ook prima. Evenwel moet dan gekeken worden naar een andere manier van informatievoorziening aan de VV.

Tweede termijn

Mevrouw **Dewkalie** (Water Natuurlijk) neemt het voorstel mee terug naar de fractie.

De heer **Roorda** (CU-SGP) is enigszins verbaasd. Het idee is geopperd tijdens de vorige bestuursperiode, waardoor het logisch is dat hier nu een voorstel ligt. Destijds was er meer steun voor het rapporteurschap.

De heer **Van Oeveren** (VVD) licht toe dat destijds verontwaardiging in zijn fractie was over de handelwijze van het Waterschapshuis over de zienswijze van Rijnland op een begroting. Dat heeft D&H op een voor zijn fractie bevredigende manier laten merken door tegen de begroting te stemmen. Anderzijds kan het Waterschapshuis wel wat meer bekendheid hebben en dat maakt dat hij de weersin tegen dit voorstel niet geheel begrijpt.

Mevrouw **Verkleij-Lemmers** licht toe dat het ook voortvloeit uit een motie die de heer Démoed in 2022 heeft ingediend. Zij is blij met de woorden van de heer Van Oeveren en zij ziet de stemming in de VV met belangstelling tegemoet. Het is fijn wanneer twee personen zich kunnen aanmelden.

De **voorzitter** concludeert dat het voorstel als hamerstuk naar de VV kan worden doorgeleid. Rapporteurs kunnen zich melden bij bestuursondersteuning.

3.4 Zomerburap 2023

De **voorzitter** stelt aan de orde de Zomerburap 2023.

De heer **Van Oeveren** (VVD) heeft het vermoeden dat de Zomerburap sterk zal gaan focussen op personeel. Hij zou daartoe willen voorstellen om de bespreking te combineren met de VV TKN memo Personele consequenties van het coalitieakkoord, dat geagendeerd staat bij agendapunt 4.2.

De **voorzitter** dankt voor het voorstel en neemt het graag aan, omdat er geen bezwaren zijn tegen gelijke behandeling van de 2 agendapunten.

De heer **Roorda** (CU-SGP) heeft complimenten. Het is een zeer inzichtelijk en daarmee informatief document geworden. Het nadeel van zoveel informatie is dat er voldoende aanknopingspunten worden aangereikt voor aanvullende vragen. Er worden zorgen uitgesproken over het invullen van vacatures en de TKN-memo spreekt daar ook over. Zijn vraag is of dit tot problemen leidt in de werkprocessen met betrekking tot de continuïteit? Gesproken wordt over het vertrek van een of meerdere sleutelfunctionarissen en zijn vraag is of voorzien is in plaatsvervangers van deze functionarissen? De begroting BOD Investerings is te kenmerken als enigszins een jojo. Wat vindt de portefeuillehouder hiervan? Het ziekteverzuim ziet er redelijk uit, maar wordt de ambitie voor 2023 nog gehaald? Hij is blij met de input over de banen volgens de Participatiewet. Evenwel lijkt er een gat te zitten tussen de voorhanden zijnde banen en de bezetting hiervan tegenover de norm die wordt opgelegd. Aan welke maatregelen zijn hiervoor gedacht?

De ambitie op de BIO is al beantwoord met het niveau 3 plus. In de burap staat een niveau van 3 à 4; hij meent dat afgesproken is dat het 4 moet worden. Hij vraagt hierover duidelijkheid.

De burap maakt een positieve opmerking over de schuldpositie, de besluitnota zegt echter dat uit de reservering voor schulden 5,8 miljoen euro gehaald wordt. Dat staat niet in de burap en kan nog een domper betekenen. Hij vraagt een toelichting van de portefeuillehouder.

Hij heeft gezien dat kleine leveranciers moeite hebben met de hoge eisen die worden gesteld door Rijnland bij inschrijving (inschrijvoorwaarden en documentatie). Dat leidt ertoe dat zij niet kunnen leveren en de vraag is wat hiervan de consequenties zijn. Kan dit leiden tot hogere materiaalkosten?

Dan wordt iets aangegeven over de Arbo veiligheid. De ambitie is trede 3 en zijn vraag is wanneer dat bereikt moet zijn. En er wordt gesproken over een volwassenheidsniveau betreffende de processen die een hoog risico vormen voor de persoonsgegevens. Hij vraagt wat het huidige volwassenheidsniveau is. En over welke persoonsgegevens gaat het?

Tenslotte heeft hij een compliment voor de begrotingscapaciteiten, want de prognose exploitatie 2023 ziet er heel goed uit. Twee posten wijken af, maar dat zijn de posten die het minst in de hand te houden zijn. Dat wekt vertrouwen.

De heer **Van Geest** (AWP) dankt voor het samenvoegen van de beide onderwerpen. Zijn fractie maakt zich zorgen over het personeelsvraagstuk. Het lijkt hem verstandig om dit onderwerp in de VV te bespreken. Er zijn een flink aantal beslissingen nodig op personeelsgebied. Een van de vragen is waarom capaciteit verschoven zou moeten worden, want het is heel duidelijk dat wanneer er geen mensen zijn, de ambities niet waargemaakt worden. Dat is een situatie die onder ogen moet worden gezien en hij verwacht van het College dat zij op dit punt met voorstellen komen. Die voorstellen ziet zijn fractie nog onvoldoende en daarvoor nodigt hij het College dan ook uit dit te doen, specifiek een voorstel welke keuzes gemaakt worden om met de verminderde capaciteit het takenpakket overeind te houden.

In de wetenschap hoeveel mensen vertrekken zou hij graag een uitstroompercentage horen. Het percentage ziekteverzuim gaat de goede kant op en daalt weer. Er waren goede tijden dat het in de buurt van 3% – 3,5% zat; op dit moment is dat nog boven de 5%. De ontwikkeling daarvan zou hij graag in iedere BOD commissievergadering terug willen zien, want dat zijn cijfers om mee te sturen en te besluiten welke taken al dan niet kunnen worden uitgevoerd.

Schriftelijk is gevraagd om een toelichting op de rode bolletjes en hij wil daar, mede gelet op de tijd, niet te lang bij blijven stilstaan. Er zijn enkele vragen naar aanleiding van de antwoorden, maar met de hoofdlijn kan ingestemd worden.

Mevrouw **Mols** (PvdD) heeft ook zorg over personele aspecten, maar gezien de gestelde vragen van collega's wil zij daar niet teveel over uitweiden. Zij heeft daarnaast gelezen dat het wagenpark en de elektrische wagens niet is zoals was gehoopt. Haar vraag is waarom dat zo is. En daarnaast heeft zij vernomen dat een heel groot deel van het bouwmaterieel elektrisch kan worden aangedreven. Kan dat meegenomen worden in een aanbesteding en zij is benieuwd waarom het (kleine) wagenpark niet kan worden aanbesteed. Of is het dan duurder?

Mevrouw **Verkleij-Lemmers** antwoordt dat de elektrische wagens besteld zijn, maar tot nog toe niet geleverd zijn. Het heeft zeker de aandacht.

Mevrouw **Meiland** (Water Natuurlijk) constateert dat een aantal vragen al gesteld zijn. Ook in haar fractie is zorg over de personele problemen. Wat haar fractie ook zorgen baart, is het feit dat incidenteel geld wordt ingezet om structurele lasten te betalen. Dit is al eerder door enkele van haar collega's naar voren gebracht. En zodra vastgoed iets minder opbrengt, zoals nu het geval is, dan ontstaat er een probleem. Haar fractie wil dit graag anders zien; structurele lasten met structurele inkomsten bekostigen.

De heer **Van Pareren** (JA21) moet, gezien de tijd, de vergadering verlaten. Hij heeft vragen en er zijn al veel vragen gesteld. Hij vindt het geen recht doen aan de burap van 130 pagina's, waarin heel veel informatie wordt gegeven, om dat af te raffelen. Als dit goed doorgenomen wordt, vraagt dit nog minimaal een uur aan tijd. Hij heeft voor nu geen vragen en moet de vergadering binnen enkele minuten verlaten.

De **voorzitter** vraagt of zij de burap als bespreekstuk moet doorgeleiden naar de VV en daartegen blijkt geen bezwaar te bestaan.

De heer **Hazenoot** (BBB) stelt voor de vragen schriftelijk in te dienen.

De **voorzitter** merkt op dat vragen als deze technisch van aard zijn, schriftelijk kunnen worden ingediend bij bestuursondersteuning, zodat deze beantwoord kunnen worden voor de VV.

De heer **Van Oeveren** (VVD) wil een punt van orde maken. Een aantal collega's heeft nu vragen gesteld. Er zijn nog 3 leden die vragen willen stellen. Kan dat niet afgemaakt worden, het is voor hem onbevredigend om nu met dit onderwerp te stoppen.

De heer **Roorda** (CU-SGP) heeft ook een punt van orde. Dit is een openbare vergadering, dus het is goed dat ook naar de buitenwacht toe zaken afgehandeld worden zoals ze behoren te worden afgehandeld. Als de vragen schriftelijk ingediend worden, voltrekt zich een proces van afhandeling buiten het zicht van diegenen die nu als publiek aanwezig zijn.

Mevrouw **Dewkalie** (Water Natuurlijk) wil ook een ordevoorstel doen en dat betreft agendapunt 4.1. Haar voorstel is om vragen bij dit agendapunt schriftelijk te stellen. Het betreft een agendapunt in aanloop naar de begroting en daarom zou zij dit wel aan de orde willen hebben. Het hoeft van haar niet naar de VV, maar zij zou wel de antwoorden willen ontvangen.

De **voorzitter** gaat akkoord met dit ordevoorstel. Agendapunt 4.1. zal vandaag niet behandeld worden.

De heer **Van Dunné** (PvdA) constateert dat de nieuwe voorzitter niet alleen in het diepe is gegooid, maar het is een diepte met golfslag en hij wil daarvoor, namens de commissie, zijn oprechte excuses aanbieden.

Hij heeft enkele kleinere vragen. Hij kijkt naar de bolletjes; vele zijn groen en dat is best goed. Als hij kijkt naar de rode bolletjes blijkt een pilot mislukt te zijn. Hij vindt dat niet helemaal een rode bol waardig; een pilot mag mislukken. Als hij meer inzoomt op de groene bolletjes zijn een aantal doelstellingen buitengewoon vaag.

Sommige zijn zelfs onterecht groen. Hij noemt als voorbeeld het niet halen van een twintigtal laadvoorzieningen, dat wel een groen bolletje oplevert. Sommige doelstellingen zijn volstrekt niet scherp. Hij wil voorstellen om iets met de systematiek te doen en hij meende dat daarvoor een werkgroepje zou komen. Nog een meer inhoudelijke vraag over de optelling van euro's. Er is 5,8 miljoen euro minder beschikbaar op de zuiveringstaak en dat tekort wordt tijdelijk aangevuld door de schuldreductiereserve, die vervolgens het volgend jaar weer wordt aangevuld. Hij begrijpt de systematiek niet zo goed en hij vraagt waarom dit wordt aangezuiverd vanuit de schuldreductiereserve om tijdelijk geld te vinden?

Zijn volgende vraag betreft het baggeren waar geld overgehouden wordt. Meestal betekent dit dat de taak niet volledig is uitgevoerd. In ieder geval betekent het meestal niet dat winst is gemaakt op de aanbesteding.

Waarom wordt de illusie gewekt dat dit volgend jaar weer wordt ingelopen?

De **voorzitter** wijst de heer Van Dunné erop dat het baggeren is besproken in de commissie Voldoende Water en Waterkwaliteit. Wat betreft de systematiek van de buraps in het algemeen zal een werkgroep worden opgericht. Daarvoor worden nog leden gezocht en leden kunnen zich hiervoor aanmelden.

De heer **Van Oeveren** (VVD) deelt mee dat zijn fractie heel content is met de beheersing van het ziekteverzuim. Het percentage is lager dan het landelijk gemiddelde en daarvoor heeft hij complimenten.

Met betrekking tot het aantrekken van personeel heeft hij maar een vraag en dat is hoe kan ervoor worden gezorgd dat Rijnland de beste werkgever van alle waterschappen in Nederland is?

De heer **Hazenoot** (BBB) is benieuwd naar de verwachting met betrekking tot de verkoop van vastgoed. En een vraag over de waterketen, waar hij constateert dat een aantal projecten duurder zijn geworden doordat aannemers geen personeel hadden.

De **voorzitter** merkt op dat de waterketen is besproken in de commissie Waterveiligheid en waterketen.

De heer **Hazenoot** (BBB) wil nog opmerken dat het gemelde voordeel van 1,2 miljoen euro voor de gevelrenovatie geen voordeel is, maar uitstel betreft naar volgend jaar en hij ziet graag de bewoording hieromtrent aangepast.

De heer **De Vries** laat de vragen over personeel aan mevrouw Verkleij.

In antwoord op de vraag van de heer Roorda is hij het eens dat investeringen van BOD van 5 naar 6,2 naar 4,3 miljoen euro wel een beetje een jojo is. Het is niet anders op dit moment. Een voorgenomen investering is niet uitgevoerd en de argumenten worden weergegeven. Vervolgens moet een deficit van 5,8 miljoen euro met elkaar worden opgelost, daarin neemt hij de vraag van de heer Van Dunné mee. Dit komt voort uit het feit dat minder vastgoed is verkocht dan voorgenomen was. Binnen de waterketen gaat dat om 2 assets en dat zijn de oude terreinen van AWZI's. De reden hiervan is het Didamarrest, dat betekent dat niet een-op-een verkocht kan worden maar dat het aangeboden moet worden op de markt. Iedereen die geïnteresseerd is kan zich inschrijven op dat stuk. Dat heeft geleid tot vertraging en daarnaast speelt de marktsituatie Rijnland parten. Het vastgoed had ongeveer 6,2 miljoen euro kunnen opbrengen en daarvan wordt 5,8 miljoen euro gedekt. Hij is

het overigens met de heer Van Dunné eens dat dit gedekt wordt uit een oneigenlijke situatie. Dat wordt echter gedaan met daarbij de belofte om dat geld weer terug in dat fonds te storten. Er is nu echter geen andere reserve dan dit fonds, dat eigenlijk bedoeld is voor het terugbrengen van de schulden. Een oplossing die niet charmant is, maar vanwege de dekking heeft het College daar wel voor gekozen.

Er blijft nog een agendapunt openstaan met betrekking tot de brief van de provincie Zuid-Holland en dat heeft betrekking op de vraag van mevrouw Meiland over incidenteel geld en structureel geld. Hij vraagt mevrouw Meiland of hij de beantwoording mee kan nemen in de beantwoording van vragen die gesteld worden bij dit onderwerp (**toezegging**).

Mevrouw **Meiland** (Water Natuurlijk) is hiermee akkoord.

De heer **De Vries** vervolgt met de werkgroep, die in het leven wordt geroepen aangezien de vraag om aanscherping breder wordt gedeeld. Hij is in voor verbetering en is blij met de aandacht die hiervoor is. Hij wil hier graag, samen met de werkgroep, over nadenken en aan werken.

De waarde van vastgoed is een breed begrip. Misschien kan dit beperkt worden tot mogelijk te verkopen vastgoed. Daar zou hij de commissie, in het kader van de komende begroting, meer inzage in kunnen geven. Het onderwerp past beter om daar te bespreken dan bij een burap. Dan kan ook een doorkijk worden gegeven naar de meerjarenbegroting. Laat dat een toezegging zijn (**toezegging**).

De **voorzitter** dankt de heer De Vries voor zijn toezegging.

Mevrouw **Verkleij-Lemmers** antwoordt op de vraag of de personeelskrapte leidt tot spanning op de werkprocessen. Zij kan meedelen dat het nog niet leidt tot problemen in de operatie, maar zij ziet wel vertraging die opgelopen kan worden in projecten. Met name wat betreft specifieke taken zoals een projectmanager waar er maar 1 van is. Zij hoopt op het aannemen van mensen en daartoe wordt ook een extra persoon aangenomen op de afdeling recruitment. En wat betreft de vraag hoe Rijnland de beste werkgever kan zijn, hoort zij van werknemers dat Rijnland een goede werkgever is. Daar is zij heel blij mee.

Juist vanwege de krapte op de arbeidsmarkt worden werknemers verleid te gaan bewegen en dat is ook goed. Op dit moment is het uitstroompercentage 9,1% en landelijk is dat percentage 9,2%. Het blijft een zorgpunt en dit najaar wil Rijnland vooral inzetten op de banenmarkt en wordt nagedacht hoe Rijnland zich kan onderscheiden.

De heer **Van Oeveren** (VVD) vraagt de portefeuillehouder of zij overwogen heeft om te kijken of mensen na hun pensionering nog zouden kunnen blijven werken. Dat begint zelfs landelijk een programma te worden, zo las hij.

Mevrouw **Verkleij-Lemmers** dankt voor de suggestie en zij wil deze graag meenemen in de bespreking over de wervingsprocessen.

Voor participatiebanen is een doelstelling van het Rijk, die op dit moment niet gehaald wordt. Het is een kwetsbare groep mensen en ook een heel enthousiaste groep. In 2026 is er een doelstelling voor 32 banen, dat een aanzienlijke vermeerdering is. Het probleem is dat niet iedereen geplaatst kan worden. Het heeft zeker de aandacht, maar het blijft helaas nu nog beperkt.

Het BIO-niveau moet 4 zijn. Mocht het anders vermeld staan, zal dat aangepast worden (**toezegging**).

Wat betreft de Arboveiligheid is de ambitie om in 2026 trede 3 te kunnen halen.

De vraag over persoonsgegevens – welk niveau en het huidige niveau – zal opgezocht worden en zij stelt voor om deze vraag te beantwoorden als een technische vraag (**wordt op p.22 beantwoord**).

De heer Van Geest vraagt of in iedere BOD commissievergadering het ziekteverzuimpercentage kan worden besproken. Zij heeft dan goed nieuws; in 2022 scoorde Rijnland een percentage van 4,9 tegen 5,5% als het gemiddelde van alle waterschappen. In de afgelopen periode is extra ingezet op een daling en dat heeft effect, want in augustus was het voortschrijdend gemiddelde ziekteverzuimpercentage 4,2%. De doelstelling is 4% en dat is ambitieus. Het zou beter zijn om Rijnland af te zetten tegen het gemiddelde van andere waterschappen. Wat betreft de gevel; het geld is niet uitgegeven en staat daarom als voordeel vermeld. Het nadeel is inderdaad dat de uitvoering nog niet heeft plaatsgevonden, omdat de gevelplaten nog niet geleverd zijn.

Tweede termijn

De heer **Van Dunné** (PvdA) heeft nog een vraag over de 5,8 miljoen euro, die gedekt wordt door de schuldreductiereserve. Waarom is niet voor dekking gezocht in de algemene reserve?

De heer **Roorda** (CU-SGP) merkt op dat de vraag over kleine leveranciers en de mogelijke consequentie voor materiaalkosten niet is beantwoord.

De heer **De Vries** antwoordt dat de ambities in het kader van inkoop relatief hoog liggen. Die relatief hoge eisen werken vaak negatief op het kunnen aantrekken van wat kleinere leveranciers. Daarnaast is Rijnland gebonden aan aanbestedingsregels. En ook aanbestedingen zijn vaak niet eenvoudig in te vullen voor wat kleinere bedrijven. Dat is feitelijk de achterliggende problematiek die ten grondslag ligt aan de vraag hoe het kleinere MKB mee te nemen is in inkoopvraagstukken. Het heeft wel continu de aandacht, maar het is lastig om hier vorm aan te geven.

Voor de dekking van 5,8 miljoen euro is gemeend dit bedrag te dekken vanuit de schuldreductiereserve omdat de algemene reserve onvoldoende toereikend was. Hij verwijst daarbij naar de brief van de Provincie Zuid-Holland waarin staat dat Rijnland onder de norm van 5% zit die Rijnland zichzelf gesteld had. In de komende begroting zal die 4,5% weer moeten worden bijgespijkerd naar 5% indien Rijnland aan de eigen norm wil voldoen. In dat kader is gezocht en uiteindelijk gekozen voor de oplossing om tijdelijk deze reserve te gebruiken. Dit gaat niet verloren en raakt ook niet in vergetelheid. Hij spreekt de hoop uit voor tijdelijkheid, niet langer dan noodzakelijk, en heeft de hoop dat dit volgend jaar ingelost kan worden. Dat is geen toezegging, ook geen belofte, maar wel hoop.

Mevrouw **Verkleij-Lemmers** kan nog antwoorden op de vraag over persoonsgegevens. Daarmee wordt bedoeld alle gegevens die op welke wijze dan ook verwijzen naar een persoon zoals, salaris, adres, telefoon, woonplaats. Rijnland bevindt zich op niveau 3 en de doelstelling is niveau 4.

De **voorzitter** besluit de beraadslagingen en constateert dat er nog schriftelijke vragen zullen worden beantwoord voorafgaand aan de VV. De burap zal als bespreekstuk worden doorgeleid naar de VV.

4. Schriftelijke mededelingen

De **voorzitter** stelt de schriftelijke mededelingen aan de orde.

4.1. Verzoek mevrouw Dewkalie – bespreking brief PZH m.b.t. financieel toezicht provincies (VV 5 juli 2023)

De **voorzitter** verwijst naar een voorstel van mevrouw Dewkalie om dit vandaag niet behandelen. Vragen over dit stuk kunnen schriftelijk ingediend worden, opdat dit voor de behandeling van de begroting kan worden beantwoord.

4.2. VV TKN-memo Personele consequenties 2023 coalitieakkoord

De **voorzitter** verwijst naar de bespreking van deze VV TKN-memo bij de bespreking van de Zomerburap. (agendapunt 3.4)

5. Notulen van de commissievergadering BOD 21 juni 2023

De **voorzitter** constateert dat er geen opmerkingen zijn naar aanleiding van het verslag. Daarnaast stemt de commissie in met toezeggingen.

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

6. Rondvraag

De heer **Van Oeveren** (VVD) vraagt het College of zij bereid is de VV mee te nemen in het proces voor de Meerjarenbegroting.

De heer **Van Dunné** (PvdA) begrijpt dat de organisatie stevig op de centen let. In dat kader vroeg hij zich af wat de diepere achtergrond is van de naamswijziging van de vergaderzalen.

De heer **De Vries** probeert zeker de voltallige VV mee te nemen in het kader van de begroting. Dat zou kunnen betekenen dat de VV eind deze maand of begin volgende maand wordt uitgenodigd om kennis te nemen van de problematiek waar Rijnland voor staat en de VV mee te nemen bij het opstellen van de begroting. Dit is vorig jaar breed gedaan met de gehele VV en dat voorbeeld wil hij ook dit jaar volgen. Dat zou kunnen betekenen dat er voorafgaand aan de commissievergaderingen behoefte is aan een uiteenzetting van technische aard. Daarmee kan de commissievergadering goed voorbereid worden ingegaan. Hij spreekt de hoop uit dat er een begroting komt die breed gedragen wordt, dat is het uiteindelijke doel.

Mevrouw **Verkleij-Lemmers** licht toe dat verbouwd wordt. Er zijn extra vergaderkamers gecreëerd, elke gang heeft een eigen thema gekregen. Binnenkort wordt de entree aangepakt. Zij zal bij gelegenheid een toelichting of uitleg aan de VV geven van datgene wat gedaan is.

7. Sluiting

De **voorzitter** dankt iedereen voor de aanwezigheid, betrokkenheid en inbreng en sluit de vergadering.